

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра фінансів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему: **«Формування політики управління оборотним капіталом
як інструмент забезпечення ліквідності підприємства»**

Виконала: студентка IV курсу, групи ФБС(з)-41
спеціальності:
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Данилюк Андріана Іванівна

Керівник: к.е.н., доцент кафедри фінансів
Мацьків В.В.

Рецензент: к.е.н., доцент кафедри підприємництва,
торгівлі та прикладної економіки
Романюк Т.М.

Івано-Франківськ – 2026

Зміст

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ.....	6
1.1. Економічна сутність оборотного капіталу та його роль у забезпеченні ліквідності підприємства	6
1.2. Класифікація моделей та типів політик управління оборотними активами.	15
1.3.Методичний інструментарій оцінювання ефективності використання оборот...	
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТА ОЦІНЮВАННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ»	23
2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства	23
2.2. Аналіз складу, структури та динаміки оборотного капіталу за даними фінансової звітності підприємства	27
2.3. Оцінювання рівня ліквідності та тривалості фінансового циклу ТОВ «Станіслав-ІФ».	32
РОЗДІЛ 3 ОПТИМІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ.....	42
3.1. Обґрунтування вибору оптимального типу політики управління оборотними активами та джерелами їх фінансування	42
3.2. Напрями вдосконалення управління дебіторською заборгованістю та виробничими запасами як ключових чинників ліквідності.....	46
3.3. Прогнозний ефект від впровадження запропонованих заходів на показники фінансової стійкості підприємства.	52
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
Додатки	64

ВСТУП

У сучасних умовах функціонування економіки України, що характеризуються безпрецедентним рівнем нестабільності, впливом воєнних дій, інфляційними процесами та обмеженим доступом до зовнішніх джерел фінансування, питання забезпечення фінансової стійкості підприємств набуває екзистенційного значення. Ефективність управління фінансово-господарською діяльністю стає критичним чинником не просто розвитку, а виживання суб'єктів господарювання.

Одним із ключових інструментів підтримки безперервності операційної діяльності та платоспроможності є раціональне управління оборотним капіталом. Оборотні активи становлять значну частку майна підприємства і безпосередньо обслуговують процес виробництва та реалізації продукції. Оборотний капітал, як найбільш мобільна частина активів, детермінує рівень ліквідності: від швидкості його обігу та оптимальної структури залежить здатність компанії своєчасно виконувати поточні зобов'язання. В умовах дефіциту зовнішніх ресурсів саме ефективне управління оборотними активами виступає головним внутрішнім резервом підвищення результативності.

Проте на практиці прагнення до максимізації обсягів реалізації (гонитва за прибутком) часто призводить до послаблення кредитної політики підприємств. Це провокує неконтрольоване зростання дебіторської заборгованості та іммобілізацію коштів. Виникає парадоксальна ситуація, коли потенційно успішні компанії зіштовхуються з гострими кризами ліквідності через накопичення «токсичних» боргів покупців.

Теоретико-методологічні засади та практичні аспекти управління оборотними активами постійно перебувають у центрі уваги вітчизняних і зарубіжних науковців. Вагомий внесок у дослідження проблеми формування, оптимізації та забезпечення безпеки оборотного капіталу зробили такі вчені, як: Батракова Т. І. [3], Бланк І. А. [7], Бондар Н. М. [9], Дяченко О. М. [18], Клименко О. В. [20], Кулакова С.Ю. [24], Мацьків В. В. [28], Сорока Р.С. [41] та

інші.

Незважаючи на ґрунтовність наявних розробок, динамічність ринкового середовища та специфіка сучасних кризових явищ вимагають подальшого вивчення. Зокрема, недостатньо розробленими залишаються питання адаптації політики управління розрахунками та запасами до умов гострого дефіциту ліквідності на рівні конкретних суб'єктів бізнесу.

Для ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» проблема формування раціональної політики управління оборотним капіталом наразі є надзвичайно гострою, оскільки накопичення заморожених у дебіторській заборгованості коштів поставило підприємство на межу втрати фінансової автономії. Зазначене беззаперечно обумовлює вибір теми кваліфікаційної роботи, її актуальність та практичну спрямованість.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад та розробці комплексу практичних рекомендацій щодо формування ефективної політики управління оборотним капіталом ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» задля оптимізації його структури, зміцнення ліквідності та відновлення платоспроможності.

Для досягнення мети було поставлено та розв'язано такі завдання:

- дослідити теоретичну сутність оборотного капіталу та його роль у забезпеченні ліквідності;
- розкрити зміст типів політик управління оборотними активами та джерелами їх фінансування;
- провести експрес-діагностику фінансового стану ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ»;
- здійснити аналіз структури, динаміки та оборотності оборотного капіталу підприємства;
- провести факторний аналіз впливу оборотності на фінансові результати діяльності;
- обґрунтувати перехід до помірної політики управління оборотним капіталом та розробити заходи щодо її імплементації;

– оцінити прогнозний ефект від впровадження запропонованих заходів на показники ліквідності.

Об’єктом дослідження є процес управління оборотним капіталом ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів формування політики управління оборотним капіталом як інструменту забезпечення ліквідності підприємства.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи: системний підхід, порівняльний аналіз, метод фінансових коефіцієнтів, детермінований факторний аналіз, метод прогнозування (для розрахунку прогнозного ефекту) та графічний метод.

Інформаційною базою дослідження послужили законодавчі та нормативно-правові акти України з питань фінансово-господарської діяльності, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, а також фінансова звітність ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» за 2023–2025 роки.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ

1.1. Економічна сутність оборотного капіталу та його роль у забезпеченні ліквідності підприємства

У сучасних умовах ринкової економіки, що характеризуються високим рівнем макроекономічної невизначеності та мінливості середовища, ефективне управління оборотним капіталом є фундаментальною передумовою стабільного функціонування та розвитку суб'єктів господарювання. Забезпечення економічної безпеки підприємства неможливе без оптимізації поточних активів, оскільки саме вони визначають безперервність операційного процесу та здатність компанії своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Вирішення цих проблемних питань є обов'язковою умовою довгострокового зростання вітчизняних підприємств [3, с. 57].

Взаємозв'язок структури оборотного капіталу та фінансової безпеки підприємства безпосередньо визначається політикою його фінансування. Формування активів виключно за рахунок власного капіталу гарантує абсолютну фінансову стійкість, проте суттєво обмежує темпи економічного розвитку, оскільки унеможлиблює оперативне нарощування активів та використання ефекту фінансового важеля для максимізації прибутку [4, с. 75].

Етимологічно термін «оборотний капітал» походить від англійської дефініції «*circulating capital*», що трактується як частина продуктивного капіталу, яка повністю переносить свою вартість на новостворений продукт чи послугу і після кожного кругообігу повертається у грошовій формі. У вітчизняній економічній науці та практиці частіше використовуються його синоніми – «оборотні активи», «поточні активи» або «оборотні кошти» [10, с. 60].

З фінансово-економічної точки зору, оборотний капітал – це фінансові ресурси, авансовані для забезпечення повсякденної операційної діяльності. Він охоплює всю сукупність засобів, які обслуговують операційний цикл підприємства: від закупівлі товарів і матеріалів до надання послуг, реалізації товарів та отримання коштів. Матеріально-речова структура оборотного капіталу традиційно включає три базові елементи:

- товарно-матеріальні запаси – цінності, що знаходяться на складі і призначені для перепродажу (товари) або використання в процесі надання послуг (запчастини, витратні матеріали, інвентар).
- дебіторська заборгованість – кошти, які підлягають отриманню від покупців та замовників за відвантаженою продукцією чи надані послуги.
- грошові кошти та їх еквіваленти – найбільш ліквідні активи, доступні для миттєвого здійснення поточних розрахунків.

Управління оборотним капіталом безпосередньо детермінує рівень ліквідності підприємства. Оптимізація поточних активів та витрат мінімізує ризики неплатоспроможності і знижує залежність від дорогого зовнішнього фінансування. Потреба у їх постійному контролі зумовлена високою інтенсивністю безперервного руху готівки, запасів та дебіторської заборгованості в межах операційного циклу [9, с. 57].

Отже, ключовою характеристикою оборотного капіталу є його безперервний циклічний рух, метою якого є отримання прибутку. Різноманітність форм і стадій цього руху зумовлює необхідність класифікації оборотних активів для цілей управління. Так, дослідниця Н.Л. Марусяк [27] пропонує класифікувати оборотний капітал за такими ознаками:

- 1) за функціональним призначенням – оборотний капітал у сферах операційної діяльності, обігу та інвестицій;
- 2) за трансформаційною формою (участю в економічному процесі) – запаси товарів та матеріалів, витрати майбутніх періодів, дебіторська заборгованість, грошові ресурси;
- 3) за ступенем ліквідності – високоліквідні, середньоліквідні та

низьколіквідні оборотні активи;

4) за рівнем варіативності у технологічному процесі – постійний (базова потреба) та змінний (сезонна потреба) оборотний капітал.

Запропонована класифікація дозволяє розкрити економічну природу оборотного капіталу. Водночас у науковому середовищі не існує єдиного підходу до трактування цього поняття. Погляди провідних дослідників на сутність оборотного капіталу підприємства систематизовано у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «оборотний капітал» підприємства

Джерело	Визначення
Гоцуляк С.М.	Оборотний капітал підприємства – це сукупність економічних відносин, пов’язаних з формування та використанням фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення ефективності та безперервності функціонування підприємства у короткостроковому періоді;
Пельтек Л.В., Писаренко С.М.	Оборотний капітал - це грошові ресурси або група мобільних активів підприємства, із періодом використання до одного року, які безпосередньо обслуговують операційну діяльність підприємства і внаслідок високого рівня ліквідності повинні забезпечувати його платоспроможність за поточними фінансовими зобов’язаннями;
Поддєрьогін А.М.	Оборотний капітал (оборотні кошти)– це кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди й у фонди обігу для забезпечення безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку;
Дробошевська Т.В.	Оборотний капітал – це грошові кошти, вкладені в оборотні засоби і засоби обігу для того, щоб забезпечити процес виробництва й реалізації продукції і за сприятливих умов отримати прибуток;
Мазаракі А.А.	Оборотний капітал це – сукупність матеріальних та грошових цінностей (економічних ресурсів) підприємства, що знаходяться у постійному кругообігу, змінюють свою матеріальну форму протягом одного операційного циклу та в повному обсязі переносять свою вартість на товари, що реалізує підприємство;
Азаренкова Г.М.	Оборотний капітал – це грошові ресурси, які вкладено в оборотні виробничі фонди та фонди обігу для забезпечення безперервного виробництва і реалізації виготовленої продукції;
Сміт А.	Оборотний капітал – це сукупності тих запасів, від яких очікується одержання прибутку та які використовуються для подальшого виробництва продукції.

Аналізуючи наведені наукові трактування, варто зазначити, що класична економічна теорія часто розглядає оборотний капітал через призму промислового виробництва (акцентуючи увагу на сировині та готовій продукції). Однак для багатопрофільних підприємств сфери послуг та торгівлі сутність цієї категорії має свою специфіку. У цьому контексті увага акцентується на здатності активів забезпечувати безперервність надання послуг (наявність запчастин, інвентарю) та торговельних операцій. Оборотний капітал

тут переносить свою вартість на собівартість реалізованих товарів та наданих послуг одразу і повністю протягом одного операційного циклу.

Значна частина науковців у своїх працях спирається на суто практичні критерії. Зокрема, поширеним є обліково-вартісний погляд, який ґрунтується на грошовому вираженні оборотного капіталу та розглядає його як сукупність відповідних статей активу балансу. Якщо ж фокус дослідження зміщується на питання платоспроможності, ключовим стає критерій ліквідності: поточні активи оцінюються насамперед через їхню здатність до швидкої трансформації у грошову форму для покриття короткострокових зобов'язань [12, 17, 38].

Окремої уваги заслуговують трактування, які базуються на динамічних параметрах кругообігу. У такому розрізі сутність оборотного капіталу розкривається через його безпосередню роль у забезпеченні безперервності операційного та фінансового циклів. Відповідно, ефективність використання цих активів визначається швидкістю та тривалістю одного обороту.

Кожен із зазначених підходів має власні аналітичні переваги. Узагальнення розглянутих підходів дозволяє сформувати комплексні ознаки оборотного капіталу, які систематизовано у таблиці 1.2.

Багатогранність ознак, притаманних оборотному капіталу, підтверджує складність цієї економічної категорії. Це вимагає застосування специфічних методів оцінювання та формування комплексної політики управління, головною метою якої є досягнення компромісу між максимізацією прибутковості та збереженням належного рівня фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 1.2

Основні класифікаційні ознаки оборотного капіталу підприємства

Автор	Ознака класифікації	Види оборотного капіталу за ознакою
П.В. Круш [23].	За принципом нормування	Нормовані, ненормовані
	За джерелами формування	Внутрішні (власні), зовнішні (залучені)

	За ступенем ліквідності	Високоліквідні, швидколіквідні, низьколіквідні
	За ступенем ризику	З мінімальним, малим, середнім та високим ризиком
	За матеріально-речовим складом (видами)	Сировина і матеріали, напівфабрикати, готова продукція, дебіторська заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти
	За стадіями кругообігу	Початкові, функціонуючі, накопичені
	За характером участі в операційному процесі	Такі, що обслуговують виробничий, інвестиційний або фінансовий цикли підприємства
Н. Л. Марусяк [27].	За рівнем варіювання у технологічному процесі	Постійний, змінний оборотний капітал
	За ступенем ліквідності	Високоліквідні, середньоліквідні, низьколіквідні
	За функціональним призначенням	У сферах виробництва, обігу та інвестицій
	За рівнем фінансового ризику	Високоризиковані, середньоризиковані, низькоризиковані
	За участю в економічному процесі	Виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, грошові ресурси

Процес управління оборотним капіталом спирається на базові принципи та класичні управлінські функції, до яких належать: планування (визначення майбутньої потреби в активах), прогнозування, організація фінансових потоків, мотивація персоналу, аналіз ефективності використання ресурсів та постійний контроль за їх збереженням.

Впровадження ефективної системи управління поточними активами є критично важливим резервом підвищення рентабельності бізнесу. Варто зауважити, що співвідношення оборотних коштів, розміщених у сфері виробництва (запаси) та у сфері обігу (дебіторська заборгованість, гроші), суттєво варіюється в різних галузях національної економіки. Це зумовлено технологічними особливостями виробництва, специфікою ланцюгів постачання

та усталеними системами розрахунків із контрагентами.

Для забезпечення безперервності операційної діяльності керівництво підприємства має прагнути до оптимізації цього співвідношення. При цьому стратегічним інтересом компанії є мінімізація відволікання коштів у сферу обігу, що досягається шляхом удосконалення логістичних процесів, раціоналізації політики закупівель та застосування сучасних, більш жорстких форм розрахунків із покупцями [43, с. 152].

Формування оборотного капіталу є фундаментальним елементом корпоративного управління, що безпосередньо детермінує економічну стабільність підприємства та його потенціал до розвитку. Згідно з класичними підходами Л.І. Бровко [11], виділяють три альтернативні стратегії (політики) формування оборотних активів. Перша – «спокійна» (консервативна) стратегія – передбачає підтримання значних обсягів виробничих запасів, дебіторської заборгованості та грошових залишків. Хоча такий підхід зводить до мінімуму операційні ризики, він генерує найменшу прибутковість. Другою є «стримуюча» (агресивна) політика, яка полягає у жорсткій мінімізації поточних активів. Це дозволяє максимізувати рентабельність за рахунок вивільнення коштів, проте різко підвищує ризик втрати ліквідності через можливі збої в поставках чи кризи платіжної дисципліни. Третьою, найбільш адаптивною для сучасних українських реалій, виступає «помірна» (компромісна) стратегія. Вона орієнтується на збалансування ризику та дохідності шляхом прискорення оборотності активів, впровадження науково обґрунтованого нормування запасів та ефективного управління грошовими потоками від усіх видів діяльності [21].

У класичній фінансовій літературі стан оборотного капіталу розглядається як ключовий індикатор фінансового здоров'я та запорука довгострокової платоспроможності підприємства. З інституційної точки зору, висока ліквідність додатково виступає потужним важелем впливу на контрагентів, що посилює переговорні позиції та ринкову владу компанії [23].

Незважаючи на обрану стратегію, процес формування та використання поточних активів у промисловому секторі супроводжується низкою

специфічних загроз (рис. 1.1).

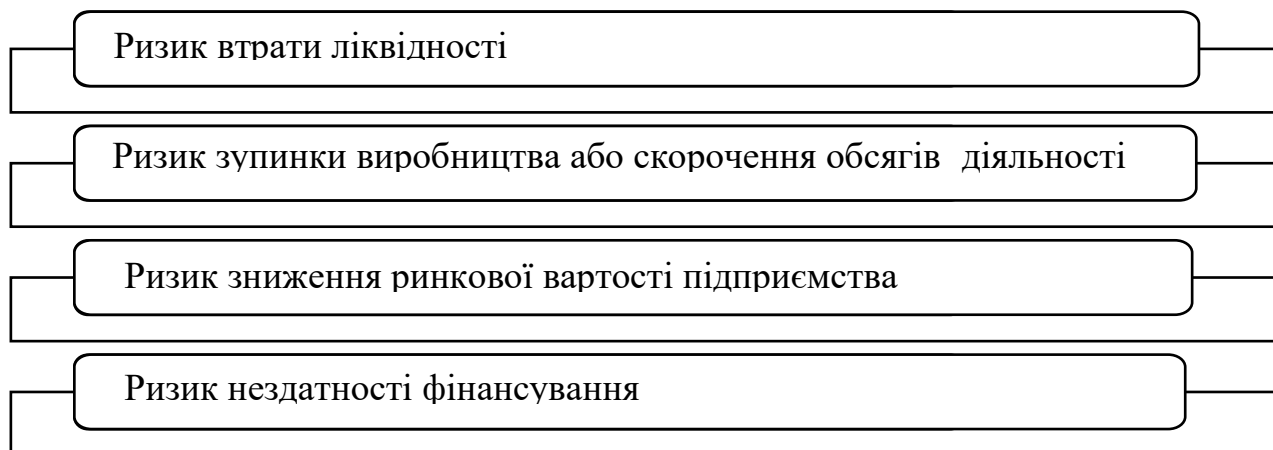

Рис. 1.1. Ризики у формуванні оборотного капіталу промислових підприємств [9, с. 60].

Базовим серед них є ризик втрати ліквідності. Незбалансованість обсягу чи структури активів може призвести до критичного дефіциту коштів для покриття поточних зобов'язань (зокрема, виплати заробітної плати, орендних платежів, податків), що є першим кроком до неплатоспроможності. З ним тісно пов'язаний ризик скорочення обсягів діяльності або простою, каталізаторами якого у сервісному та торговельному бізнесі найчастіше стають дефіцит матеріалів та комплектуючих для надання послуг (наприклад, для ремонту автотранспорту чи обслуговування об'єктів), падіння платоспроможного попиту клієнтів або неефективна збутова політика [13, с. 101].

Крім того, неефективна політика провокує ризик зниження ринкової вартості підприємства. Навіть якщо надмірні обсяги закуплених товарів чи витратних матеріалів формально збільшують валюту балансу, іммобілізація (заморожування) капіталу в неліквідних активах негативно оцінюється ринком. Брак вільних коштів автоматично призводить до зростання кредиторської заборгованості, що додатково погіршує фінансовий стан. Як наслідок, виникає ризик нездатності фінансування: акумулювання простроченої дебіторської заборгованості з боку замовників вимагає залучення додаткових позикових джерел, що підвищує фінансові витрати компанії і знижує загальну рентабельність.

Для нівелювання зазначених загроз політика фінансування має спиратися на глибоке розуміння ключових функцій оборотного капіталу (рис. 1.2).

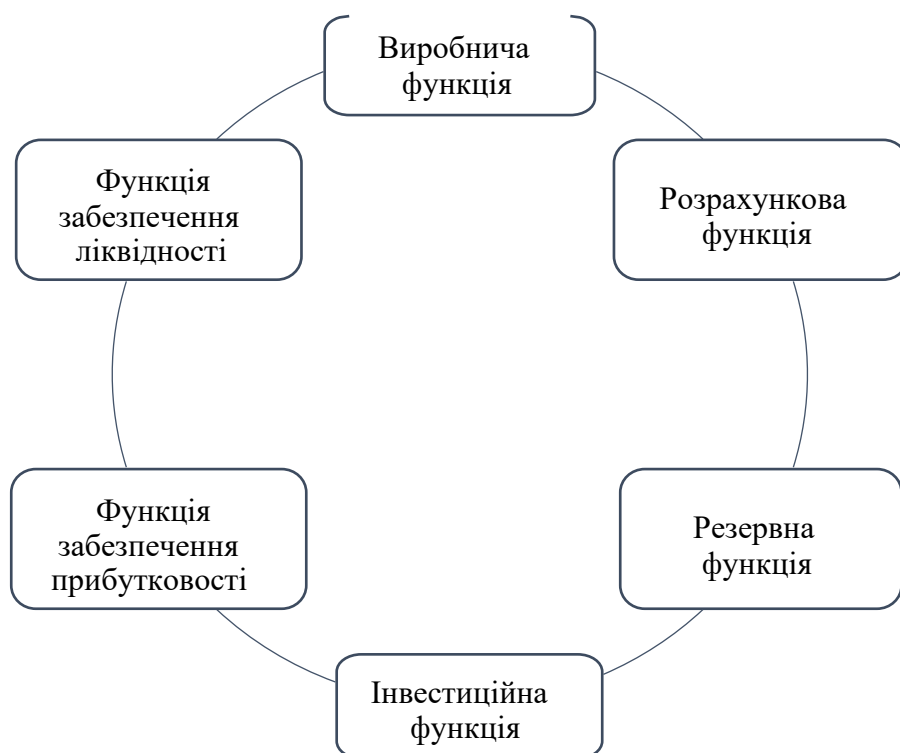

Рис.1.2. Основні функції оборотного капіталу [28, с. 174].

У науковій теорії та практиці ці функції діють комплексно і взаємодоповнюють одна одну. Операційна функція гарантує безперервність процесу надання послуг та реалізації товарів через своєчасне фінансування поточних потреб підприємства. Розрахункова функція забезпечує виконання поточних зобов'язань перед постачальниками, бюджетом та персоналом, безпосередньо формуючи підґрунтя для функції забезпечення ліквідності та платоспроможності. Не менш важливою є резервна функція, що зводиться до створення страхових залишків активів (грошових резервів, мінімальних запасів матеріалів) для подолання форс-мажорних обставин. Водночас ефективний менеджмент активує інвестиційну функцію та функцію забезпечення прибутковості, що дозволяє підприємству реінвестувати вивільнені з обороту кошти у модернізацію, розширення спектра послуг та оптимізацію витрат [8, с.72].

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що оборотний капітал є основою життєдіяльності підприємства, яка детермінує безперервність циклу відтворення капіталу. Управління ним у сфері послуг та торгівлі є багатовимірним процесом, що вимагає оперативного реагування на зміни ринкової кон'юнктури, жорсткого контролю за дебіторською заборгованістю та раціонального управління запасами. Відтак, формування концептуально виваженої політики управління оборотним капіталом є безальтернативним інструментом забезпечення нормативних показників ліквідності та збереження фінансової стійкості підприємства.

1.2. Класифікація моделей та типів політик управління оборотними активами.

Ефективне управління оборотними активами є одним із найскладніших завдань фінансового менеджменту, що неминує передбачає вибір і системну реалізацію обґрунтованої фінансової політики. Згідно із сучасними парадигмами корпоративних фінансів, головним концептуальним завданням такої політики є пошук та підтримання оптимального компромісу між ризиком втрати ліквідності (неплатоспроможністю) та рівнем прибутковості (рентабельністю) операційної діяльності підприємства.

Цей багатовимірний управлінський процес логічно декомпонується на два взаємопов'язані напрями: політику формування оборотних активів (яка визначає їх цільовий обсяг, склад та структуру за категоріями) та політику їх фінансування (яка фокусується на оптимізації структури джерел капіталу з урахуванням їхньої вартості та строковості).

Політика формування оборотних активів визначає стратегію управління ліквідністю через встановлення цільової частки поточних активів у загальній структурі майна підприємства. Виділяють три базові типи такої політики [34]:

1. Консервативна (спокійна) політика передбачає формування значних

обсягів поточних активів. Підприємство підтримує високі залишки грошових коштів, створює значні запаси товарно-матеріальних цінностей та застосовує відносно ліберальну кредитну політику щодо покупців. Такий підхід знижує операційні ризики та ризик неплатоспроможності, однак зумовлює уповільнення оборотності капіталу і, відповідно, нижчий рівень рентабельності активів.

2. Агресивна (обмежувальна) політика характеризується мінімізацією обсягу поточних активів та їх частки в структурі балансу. Підприємство скорочує запаси, обмежує надання товарного кредиту та підтримує мінімальні грошові залишки. Це забезпечує прискорення оборотності капіталу і підвищення рентабельності, однак супроводжується підвищеним ризиком порушення ліквідності та можливими перебоями в операційній діяльності.

3. Помірна (компромісна) політика займає проміжне положення та передбачає формування достатнього, але не надмірного обсягу оборотних активів. У цьому випадку рівень рентабельності, ризик неплатоспроможності та тривалість фінансового циклу перебувають на збалансованому рівні.

Кожному з перерахованих типів політики формування активів має відповідати адекватна політика їх фінансування. Для її побудови в теорії фінансового аналізу загальний обсяг поточних активів прийнято розділяти на дві складові:

- Постійна частина (ПЧ) – системний, незмінний мінімум поточних активів, необхідний для підтримки безперервної базової операційної діяльності підприємства на нижній точці ділового циклу.

- Змінна частина (ЗЧ) – додаткові поточні активи, потреба в яких має циклічний характер і виникає в періоди сезонних коливань або пікових навантажень.

Джерелами покриття цих потреб виступають: власний капітал (ВК) та довгострокові зобов'язання (ДЗ), які у сукупності утворюють довгострокові пасиви ($ДП = ВК + ДЗ$), а також поточні (короткострокові) зобов'язання (ПЗ). Необоротні активи (НА) традиційно розглядаються як такі, що потребують

виключно довгострокового фінансування [34, с. 45].

Залежно від способу покриття постійної та змінної частин оборотних активів, виокремлюють чотири основні моделі їх фінансування, порівняльна характеристика яких наведена у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація моделей фінансування оборотних активів [5].

Модель фінансування	Балансове спів-відношення	Сутність моделі	Рівень ризику / Рентабельність
Ідеальна (модель хеджування)	$ДП = НА$	Поточні активи повністю фінансуються за рахунок поточних зобов'язань. Чистий оборотний капітал (ЧОК) дорівнює нулю.	Надзвичайно високий ризик дефолту. У практичній діяльності майже не застосовується.
Агресивна	$ДП < НА + ПЧ$	Короткостроковими кредитами фінансується не лише змінна, а й частина постійної потреби в активах.	Високий ризик непролонгації боргів. Висока рентабельність за рахунок дешевих кредитів.
Консервативна	$ДП = НА + ПЧ + ЗЧ$	Довгостроковими пасивами фінансуються всі необоротні активи, а також повністю постійна і змінна частини поточних активів.	Мінімальний ризик неплатоспроможності. Найнижча рентабельність через вартість капіталу.
Помірна (компромісна)	$ДП = НА + ПЧ + 0,5 \cdot ЗЧ$	Довгострокові пасиви покривають необоротні активи, постійну частину оборотних та половину їх змінної потреби.	Оптимальний баланс між вартістю залученого фінансування та ризиком ліквідності.

Для досягнення максимального синергетичного ефекту керівництву підприємства необхідно обережно поєднувати підходи до формування оборотних активів та джерел їх фінансування. Комплексна політика управління оборотним капіталом формується на перетині цих двох напрямів (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

**Матриця вибору комплексної політики управління оборотним капіталом
[42, с. 40].**

Політика формування активів	Сумісні моделі фінансування	Характеристика комплексної стратегії
Консервативна	Консервативна, Помірна	Абсолютний пріоритет ліквідності над рентабельністю. Застосування агресивного фінансування тут є неприпустимим.
Агресивна	Агресивна, Помірна	Жорстка економія ресурсів. Пріоритет максимізації прибутку за умови прийняття високих фінансових ризиків.
Помірна	Допускаються всі моделі	Найбільш гнучка стратегія. Дозволяє адаптувати фінансування залежно від фази макроекономічного циклу та стану ринку.

Узагальнюючи, слід зазначити, що для стабільного розвитку багатoproфільних сервісно-торговельних підприємств, діяльність яких має диверсифікований характер і супроводжується сезонними коливаннями (зокрема, ТОВ «Станіслав-ІФ»), найбільш доцільною є орієнтація на помірну (компромісну) політику як у формуванні, так і у фінансуванні оборотного капіталу. За такого підходу оптимізація поточних зобов'язань і підтримання економічно обґрунтованого рівня запасів дають змогу сформувати збалансовану систему управління, яка знижує ризики ліквідності та забезпечує стабільність фінансових результатів.

1.3. Методичний інструментарій оцінювання ефективності використання оборотного капіталу та рівня платоспроможності

Управління оборотним капіталом варто розглядати не просто як окрему управлінську функцію, а як цілісну систему, яка перебуває у тісному

взаємозв'язку з внутрішніми та зовнішніми чинниками середовища. Відповідно до законодавства України, підприємства мають право самостійно планувати та організовувати свою діяльність, що включає вибір методів управління оборотним капіталом і контроль за його оптимальним розподілом. Однак із розширенням економічної свободи сучасні підприємства зіткнулися з новими викликами, зокрема через необхідність побудови власних систем контролю та аналізу [45].

З метою побудови ефективної системи управління оборотним капіталом та оцінки його стану в теорії і практиці фінансового менеджменту застосовується комплексний методичний інструментарій (рис. 1.3).

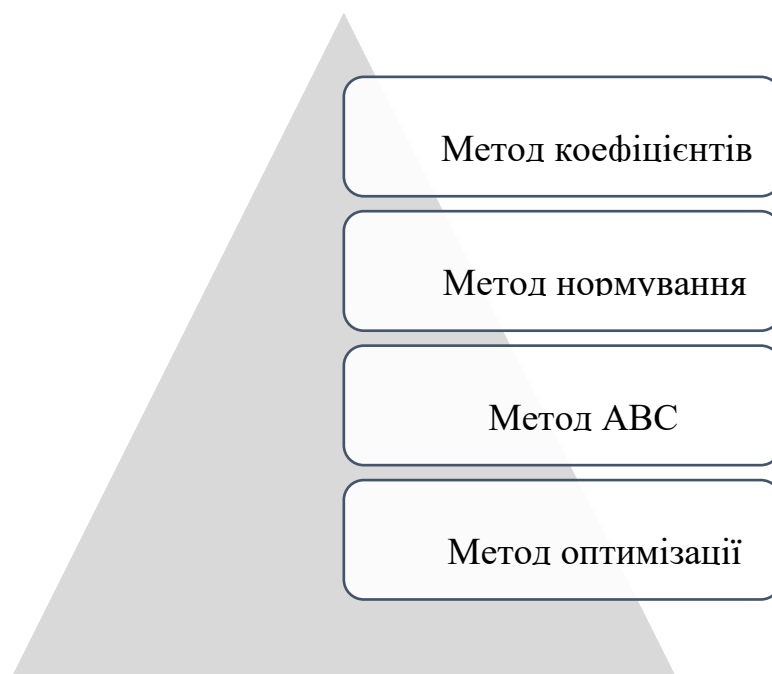

Рис.1.3. Методи управління оборотним капіталом [38].

Базовим інструментом аналізу є коефіцієнтний метод. Він дозволяє визначити показники, що відображають стан оборотного капіталу, ефективність його використання (ділову активність) та здатність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями (ліквідність). Реалізація цього методу на практиці передбачає розрахунок двох взаємопов'язаних блоків індикаторів.

Перший блок – оцінювання ефективності використання (оборотності) капіталу. Ефективність характеризується швидкістю кругообігу: що швидше капітал проходить усі стадії операційного циклу і повертається у вигляді грошової виручки, то вищий прибуток підприємства.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів (K_{oa}) показує кількість оборотів за період:

$$K_{oa} = \text{ЧД} / \text{ОА} \quad (1.1)$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації;

ОА – середньорічна вартість оборотних активів.

Тривалість одного обороту (T_{oa}) у днях визначає період повного кругообігу:

$$T_{oa} = \text{Д} / K_{oa} \quad (1.2)$$

де Д – кількість днів у періоді.

Ключове значення для управління має розрахунок оборотності окремих елементів: періоду обороту запасів ($T_{зап}$), періоду обороту дебіторської ($T_{дз}$) та кредиторської заборгованості ($T_{кз}$). Синтезом цих показників є фінансовий цикл ($\text{ФЦ} = T_{зап} + T_{дз} - T_{кз}$) – розрив у часі між оплатою рахунків постачальникам і отриманням грошей від клієнтів.

Другий блок – оцінювання рівня ліквідності та платоспроможності. Для комплексної оцінки використовується система коефіцієнтів, які різняться за ступенем включення поточних активів до розрахунку:

- Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{ал}$) – відношення грошових коштів та їх еквівалентів до поточних зобов'язань (норматив 0,2 – 0,35).

- Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{шл}$) – відношення високоліквідних активів та дебіторської заборгованості до поточних зобов'язань (норматив 0,5 – 1,0).

– Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл) – відношення всіх поточних активів до поточних зобов'язань (норматив $> 1,5$).

Абсолютним індикатором фінансової стійкості у цьому контексті виступає чистий оборотний капітал (ЧОК), що розраховується як різниця між поточними активами та поточними зобов'язаннями.

Поряд із коефіцієнтним аналізом, особливе місце займає метод нормування. Він є єдиним методом, що традиційно регулювався на законодавчому рівні. На практиці основними методами нормування є метод прямого розрахунку, аналітичний (дослідно-статистичний) та коефіцієнтний. Вони застосовуються виключно до тієї частини капіталу підприємства, яка підлягає нормуванню: мінімальних запасів матеріалів, товарів на складах та обсягів готової продукції.

В умовах обмежених ресурсів підприємство має диференційовано підходити до управління елементами активів, концентруючи зусилля на найбільш значущих напрямках. Однією з таких визнаних методик є ABC-аналіз запасів. В основі методу лежить правило Парето (80/20). Згідно з цим методом, усю номенклатуру запасів залежно від їхньої вартості поділяють на три групи за питомою вагою в загальних витратах [24]:

– Група А – найбільш цінні запаси з погляду вартості, які використовуються в малих кількостях, але складають левову частку (до 70-80%) у загальній структурі витрат.

– Група В – запаси середньої вартості та регулярного використання (близько 15-20% витрат).

– Група С – різноманітний асортимент запасів і витратних матеріалів, які мають малу вартість (5-10%), але складають більшість у кількісному вимірі.

В управлінні запасами найбільша увага та найжорсткіший контроль приділяються ресурсам групи А. Метод ABC дозволяє підприємствам шукати резерви зниження собівартості і концентрувати зусилля там, де очікується максимальна економічна віддача [36]. Для додаткової оптимізації часто використовується метод XYZ, який класифікує запаси залежно від регулярності

та прогнозованості їх споживання.

Кінцевою метою застосування наведеного інструментарію є оптимізація оборотного капіталу – вибір найкращого варіанта його прогнозованого обсягу та структури, що сприятиме досягненню максимального економічного ефекту [37]. Цей процес охоплює раціоналізацію розмірів окремих складових: запасів, дебіторської заборгованості і грошових коштів. Оптимізація структури передбачає [38]:

- аналіз і планування співвідношення власних і позикових оборотних активів;
- планування потреби в короткострокових кредитах;
- планування потреби в ресурсах для покриття поточних матеріальних витрат й оплати праці.

Отже, побудова системи управління оборотними активами має базуватися на всіх існуючих методах (коефіцієнтному, аналітичному, методах оптимізації та нормування), які необхідно синтезувати для взаємного доповнення. Це забезпечує гнучкий механізм формування, оцінки та поповнення оборотних коштів. Взаємозв'язок показників ділової активності, ліквідності та оптимізації запасів формує надійну аналітичну базу для проведення практичного дослідження фінансового стану підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНЮВАННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ»

2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства

Будь-яке ґрунтовне прикладне дослідження механізмів управління фінансовими ресурсами потребує попередньої ідентифікації організаційно-економічних умов функціонування суб'єкта господарювання. Аналіз галузевої специфіки, масштабів бізнесу та правового статусу формує необхідний базис для коректної інтерпретації показників фінансової звітності та розробки релевантних управлінських рекомендацій. Виходячи з цього, першочерговим етапом аналітичного розділу є дослідження загального профілю підприємства.

Об'єктом практичного дослідження у роботі виступає Товариство з обмеженою відповідальністю «СТАНІСЛАВ-ІФ» (далі – ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ»), яке є самостійною юридичною особою приватної форми власності. Підприємство функціонує на ринку з 7 грудня 2005 року (початкова реєстраційна назва – ТОВ «ЖЕО СТАНІСЛАВ-СЕРВІС»). Проведений ребрендинг та еволюція стратегії розвитку компанії стали закономірним результатом її адаптації до мінливих макроекономічних умов та трансформації кон'юнктури ринку Івано-Франківського регіону.

Обрана організаційно-правова форма чітко регламентує межі майнової відповідальності: суб'єкт господарювання відповідає за своїми зобов'язаннями виключно активами, що перебувають на його балансі, тоді як фінансові ризики засновника лімітовані розміром його внеску. Статутний капітал підприємства повністю сформований, становить 1 279 560,00 грн і на 100% акумульований у власності однієї особи (Харука Р.Р.). Така абсолютна концентрація корпоративних прав суттєво оптимізує архітектуру управління компанією. Вона спрощує процедуру затвердження стратегічних рішень, унеможливорює виникнення корпоративних конфліктів та забезпечує високу гнучкість і

мобільність менеджменту в процесі оперативного керування активами.

У своїй ринковій діяльності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» реалізує багатопрофільну бізнес-модель з високим рівнем операційної диверсифікації. Хоча ключовим напрямом згідно з класифікатором (КВЕД 81.10) є комплексне обслуговування об'єктів, компанія також генерує доходи від надання готельних, транспортних та орендних послуг, здійснює технічне обслуговування автотранспорту та веде торговельну діяльність. Подібна поліструктурність бізнесу виступає дієвим механізмом хеджування секторальних ризиків і гарантує більшу стійкість грошових потоків. Водночас приналежність до сфери послуг безпосередньо детермінує специфіку структури оборотного капіталу підприємства: низька матеріаломісткість операційного процесу дозволяє підтримувати мінімальний рівень виробничих запасів, що концептуально компенсується акумулюванням значної частки поточних активів у формі дебіторської заборгованості клієнтів.

Важливим ендегенним фактором, що впливає на фінансовий стан об'єкта дослідження, є обрана податкова політика. Підприємство перебуває на спрощеній системі оподаткування (єдиний податок, III група, ставка 5%). Використання такого фіскального режиму виступає дієвим інструментом підтримки рівня поточної ліквідності, оскільки дозволяє не лише оптимізувати пряме податкове навантаження, але й суттєво мінімізувати трансакційні витрати на бухгалтерське адміністрування. Завдяки цьому компанія отримує змогу вивільняти додаткову частину чистого грошового потоку та реінвестувати його у фінансування безперервної операційної діяльності.

З метою об'єктивного визначення масштабів діяльності та комплексної оцінки фінансової результативності функціонування ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ», доцільно здійснити ретроспективний аналіз динаміки його ключових економічних показників. Інформаційною базою для дослідження слугує офіційна фінансова звітність підприємства (Баланс та Звіт про фінансові результати) за 2023–2025 роки. Агреговані дані для розрахунку тенденцій систематизовано у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Динаміка основних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ
«СТАНІСЛАВ-ІФ» за 2023–2025 рр.**

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025/2023 (+/-)	Темп росту, %
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	500,3	469,0	395,4	-104,9	79,0
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	1,9	25,7	-65,9	-67,8	-
Середньорічна вартість активів, тис. грн	573,0	577,2	1193,2	+620,2	208,2
Власний капітал, тис. грн	530,7	561,2	534,4	+3,7	100,7
Середня чисельність працівників, осіб	1	1	1	0	100,0

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Дані таблиці 2.1 свідчать про поступове погіршення фінансово-економічного стану підприємства протягом 2023–2025 років. Цей період характеризується загальним зниженням ділової активності, втратою прибутковості наприкінці досліджуваного періоду та виникненням диспропорцій у структурі майна, що створює реальні загрози для платоспроможності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Більш детальний аналіз за окремими елементами дозволяє виділити кілька ключових змін. У досліджуваній період спостерігається стійке зниження обсягів чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що графічно представлено на рис. 2.1. Зокрема, у 2025 році цей показник склав 395,4 тис. грн, що на 21 % менше порівняно з 2023 роком (або на 104,9 тис. грн у абсолютному вираженні). Таке системне зменшення доходної частини вказує

на звуження ринкової ніші підприємства, втрату конкурентних позицій у регіоні або зниження ділової активності під впливом несприятливих макроекономічних факторів.

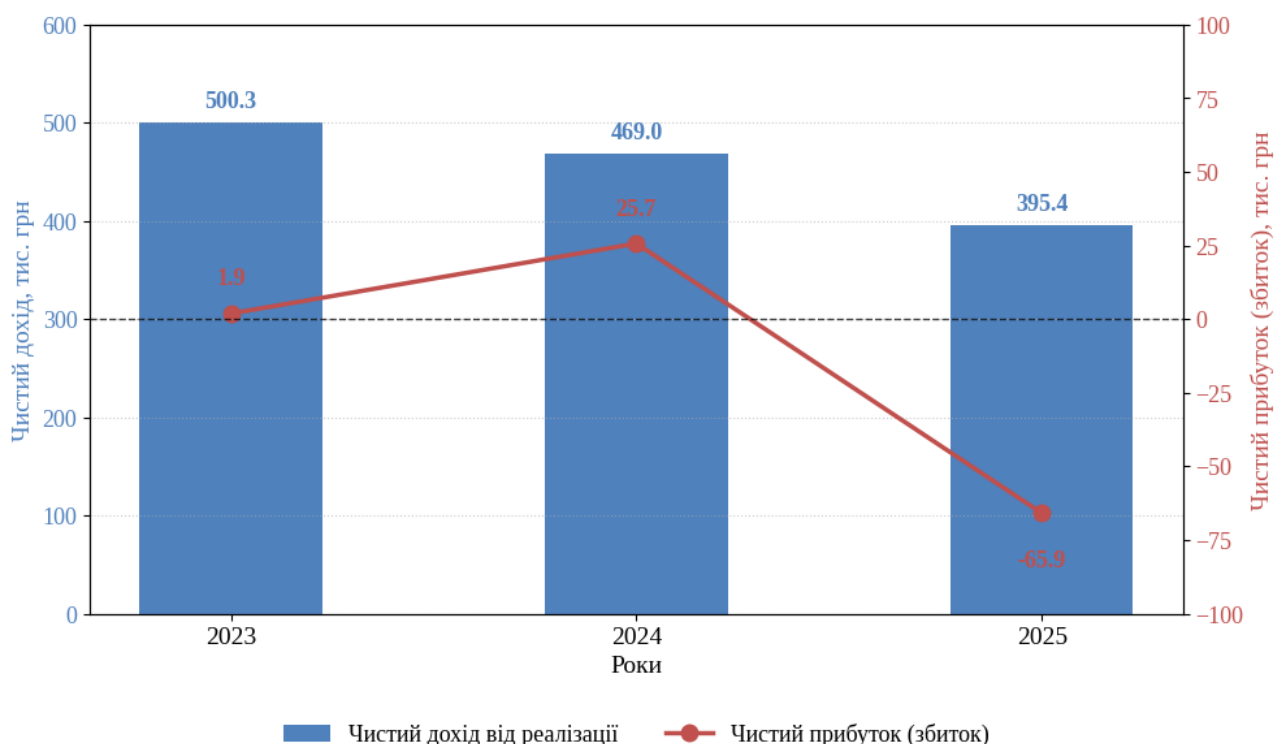

Рис. 2.1. Динаміка чистого доходу від реалізації та фінансового результату ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» у 2023–2025 рр., тис. грн).

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Аналіз показників прибутковості демонструє високу волатильність операційної ефективності: у 2023–2024 роках підприємство отримувало позитивний фінансовий результат, з піковим чистим прибутком 25,7 тис. грн у 2024 році. У 2025 році зафіксовано чистий збиток у розмірі 65,9 тис. грн. Основним фактором такого погіршення стало значне зростання інших операційних витрат, які сягнули 486,3 тис. грн, що перевищило обсяги доходів і спричинило операційний дефіцит.

Важливим індикатором фінансової дестабілізації є невідповідність динаміки доходів і росту балансової вартості активів. На тлі зниження обсягів реалізації та збитковості середньорічна вартість активів у 2025 році зросла в 2,1 раза, до 1 193,2 тис. грн (темп росту – 208,2 %). Таке збільшення активів

відбулося не внаслідок капітальних інвестицій чи оновлення матеріально-технічної бази, а через накопичення дебіторської заборгованості, що свідчить про порушення платіжної дисципліни контрагентів та іммобілізацію оборотного капіталу, створюючи ризик зниження поточної ліквідності.

Узагальнюючи, ТОВ «Станіслав-ІФ» наприкінці 2025 року опинилося у фазі фінансової турбулентності. Погіршення фінансових результатів, зниження рентабельності та уповільнення оборотності капіталу внаслідок накопичення дебіторської заборгованості вимагають невідкладного втручання менеджменту. У таких умовах розробка та впровадження ефективної політики управління оборотними активами стає ключовою умовою стабільності та подальшого функціонування підприємства на ринку.

2.2. Аналіз складу, структури та динаміки оборотного капіталу за даними фінансової звітності підприємства

Оборотні кошти (поточні активи) є найбільш мобільним і динамічним елементом майна підприємства. Вони забезпечують безперервність його операційного циклу та формують базову фінансову основу для своєчасного виконання поточних зобов'язань. Раціональне формування та ефективне використання оборотного капіталу безпосередньо впливає на показники платоспроможності, ліквідності та загальної фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Для ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ», операційна діяльність якого зосереджена у сфері надання послуг (зокрема, комплексного обслуговування об'єктів), політика управління оборотним капіталом має першочергове і навіть критичне значення. На відміну від класичних виробничих підприємств, компанія не потребує акумулювання значних матеріально-сировинних запасів чи утримання потужних виробничих фондів. За таких умов ліквідність та здатність підприємства генерувати прибуток стають прямо залежними від якості,

структури та швидкості оборотності саме поточних активів.

Для всебічного та об'єктивного аналізу стану оборотного капіталу ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» здійснимо оцінку його обсягу, складу та динаміки за період 2023–2025 років із застосуванням методів горизонтального та вертикального аналізу. Це дозволить відстежити, як змінювалися обсяги та структура фінансових ресурсів підприємства під впливом трансформації ринкового середовища та внутрішніх операційних процесів.

Вихідні дані для проведення аналітичних процедур, сформовані на базі агрегованих показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства, наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка та структура оборотних активів ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» у 2023–2025 рр.

Стаття активу	2023 р., тис. грн	2024 р., тис. грн	2025 р., тис. грн	Відхилення 2025/2023, (+/-)	Темп росту, %
Запаси	0,50	0,50	0,50	0,00	100,0
Дебіторська заборгованість	216,80	75,70	900,40	+683,60	415,3
Гроші та їх еквіваленти	11,10	36,70	46,10	+35,00	415,3
Інші оборотні активи	30,60	184,20	0,00	-30,60	0,0
Усього оборотних активів	259,00	297,10	947,00	+688,00	365,6

Джерело: складено автором на основі даних фінансової звітності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Як свідчать дані таблиці 2.2, загальний обсяг оборотних активів ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» продемонстрував стрімке зростання: якщо у 2023–2024 рр.

показник коливався в межах 259–297 тис. грн, то у 2025 році він досяг 947,00 тис. грн, що у 3,65 раза перевищує рівень початку аналізованого періоду. Таке різке збільшення вартості оборотних коштів на фоні зниження чистого доходу від реалізації свідчить про накопичення значних обсягів іммобілізованого капіталу.

Головним чинником зростання обсягу оборотного капіталу у 2025 році виступила саме дебіторська заборгованість. Якщо у 2024 році спостерігалось її тимчасове скорочення до 75,70 тис. грн (майже утричі порівняно з 2023 роком), що могло свідчити про активізацію претензійної роботи або зміну умов розрахунків, то за результатами 2025 року обсяг заборгованості стрімко зріс до 900,40 тис. грн.

Динаміка дебіторської заборгованості ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» за 2023–2025 роки наведена на рис. 2.2.

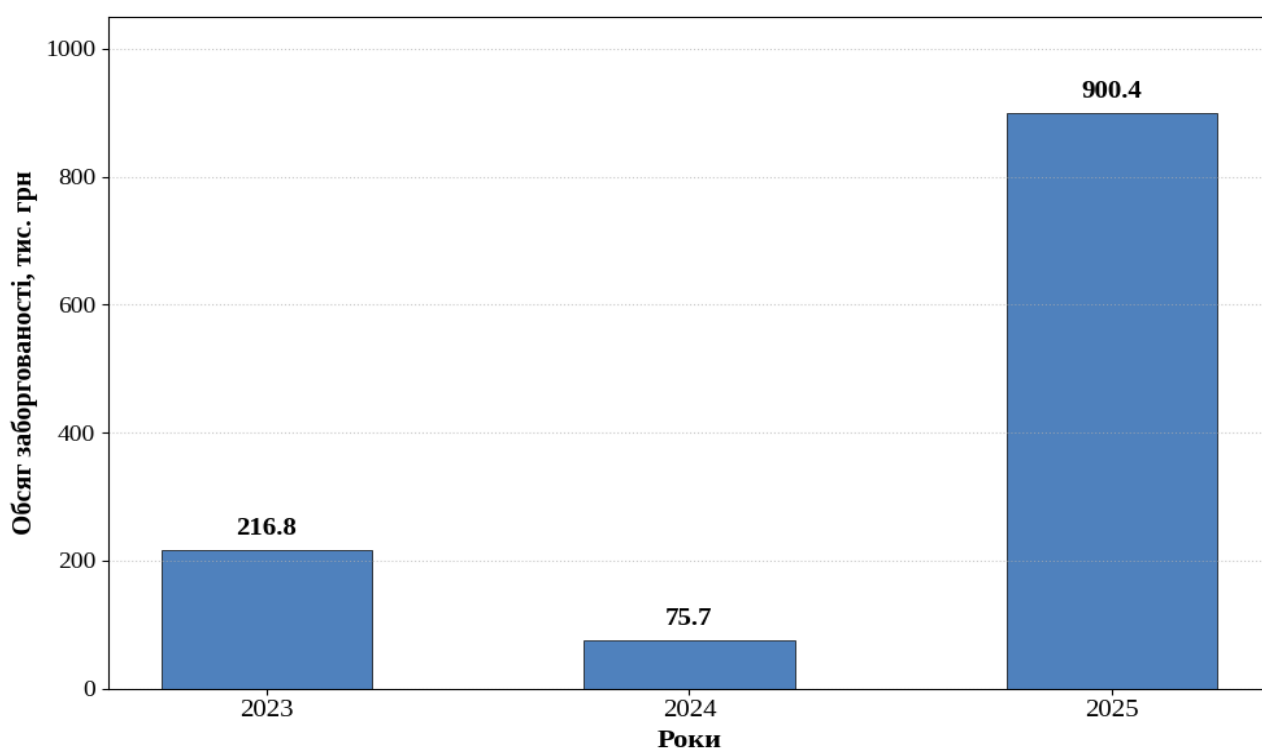

Рис. 2.2. Динаміка дебіторської заборгованості ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» за період 2023–2025 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором на основі даних фінансової звітності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Така динаміка, представлена на рис. 2.2, вказує на перехід підприємства до надто агресивної політики комерційного кредитування покупців або на виникнення значних затримок у платежах з боку основних контрагентів. Варто зауважити, що у структурі заборгованості 2025 року з'явилася «інша поточна дебіторська заборгованість» у розмірі 364,30 тис. грн, що разом із заборгованістю за товари та послуги (529,90 тис. грн) формує критичну масу іммобілізованих коштів.

Для малого підприємства, яким є ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ», таке різке відволікання капіталу з обороту (зростання майже у 12 разів порівняно з попереднім роком) є небезпечним симптомом. Це означає, що реальна виручка залишається на папері, а фактичний приплив грошових коштів обмежений. Висока концентрація коштів у дебіторській заборгованості свідчить про те, що платоспроможність підприємства стала критично залежною від фінансового стану його дебіторів.

Більше того, порівняння темпів зростання дебіторської заборгованості з темпами росту чистого доходу (який у 2025 році скоротився) підтверджує факт погіршення якості управління розрахунками. Це призводить до виникнення «фінансової діри», яку підприємство змушене перекривати за рахунок зростання кредиторської заборгованості, що ми детальніше проаналізуємо при оцінці ліквідності.

Обсяг грошових коштів підприємства мав стійку тенденцію до зростання в абсолютному вимірі – з 11,10 тис. грн у 2023 році до 46,10 тис. грн у 2025 році. Попри позитивну динаміку (темп росту 415%), наявний залишок грошей на рахунках є критично малим у порівнянні з масштабами накопиченої дебіторської заборгованості та виниклих поточних зобов'язань.

Запаси підприємства протягом усього трирічного періоду залишалися незмінними на рівні 0,50 тис. грн. Це підкреслює специфіку діяльності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» як сервісної компанії, яка не потребує утримання значних складських потужностей чи сировинних резервів. Така мінімізація запасів дозволяє уникати витрат на зберігання, проте робить операційну діяльність

повністю залежною від вчасних грошових надходжень.

Для наочного представлення змін у розподілі ресурсів підприємства розглянемо структуру оборотних активів (рис. 2.3).

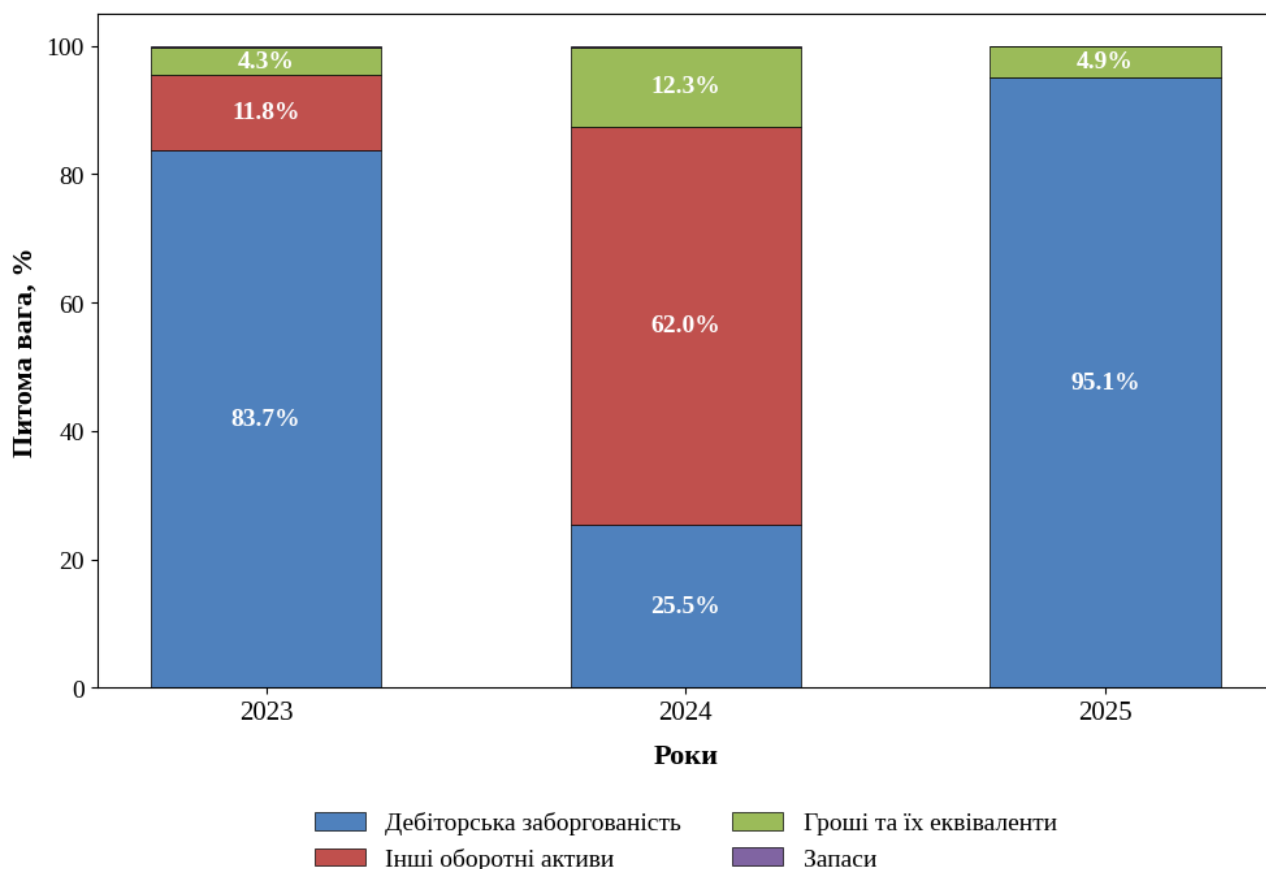

Рис. 2.3. Структура оборотних активів ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» у 2023–2025 рр., %.

Джерело: складено автором на основі даних фінансової звітності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Як видно з рис. 2.3, структура оборотних активів ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» зазнала суттєвих трансформацій. Якщо у 2023 році дебіторська заборгованість займала 83,7% активів, то у 2024 році її частка впала до 25,5% за рахунок різкого зростання статті «Інші оборотні активи» (питома вага – 62%). Така "міграція" капіталу між статтями свідчить про нетипові для основної діяльності фінансові операції або специфічні авансові розрахунки. Проте вже у 2025 році структура знову стала моноцентричною: дебіторська заборгованість поглинула 95,1% усіх оборотних коштів.

Висока концентрація активів у дебіторській заборгованості створює значні фінансові ризики. Підприємство фактично фінансує своїх клієнтів власними (або запозиченими) ресурсами, втрачаючи при цьому можливість альтернативного використання грошей. Частка найбільш ліквідного елемента – грошових коштів – у 2025 році становила лише 4,87%, що є недостатнім для формування надійного фінансового резерву.

Аналіз складу та динаміки оборотного капіталу ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» за 2023–2025 роки свідчить про наростання дисбалансу в системі управління активами. Домінування дебіторської заборгованості в структурі (понад 95%) та практична відсутність інших ліквідних складників (окрім грошових коштів у невеликому обсязі) вказують на високу залежність підприємства від платіжної дисципліни контрагентів. Стрімке зростання обсягів оборотних активів у 2025 році без відповідного зростання виручки свідчить про зниження ефективності їх використання, що потребує детального дослідження показників ліквідності у наступному підрозділі.

2.3. Оцінювання рівня ліквідності та тривалості фінансового циклу ТОВ «Станіслав-ІФ»

Як було встановлено за результатами структурно-динамічного аналізу у попередньому підрозділі, стрімке накопичення критичної маси дебіторської заборгованості неминуче впливає на загальний фінансовий стан компанії. Відтак, логічним продовженням дослідження є оцінка того, наскільки підприємство здатне виконувати свої поточні боргові зобов'язання в умовах іммобілізації (відволікання) значної частини оборотних коштів у розрахунках із контрагентами.

Головним критерієм якості та безпеки політики управління оборотним капіталом є забезпечення оптимального балансу між максимізацією прибутку та підтримкою достатнього рівня ліквідності і платоспроможності. У контексті

фінансового аналізу ліквідність підприємства трактується як його здатність своєчасно, безперебійно та в повному обсязі розраховуватися за своїми короткостроковими зобов'язаннями за рахунок наявних поточних активів різного ступеня швидкості перетворення на грошову форму. Для ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» підтримка належного рівня платоспроможності є фундаментальною умовою збереження ділової репутації та уникнення ризику технічного дефолту.

Для комплексної та об'єктивної оцінки фінансового стану підприємства розрахуємо систему базових відносних показників – коефіцієнти абсолютної, швидкої та поточної ліквідності. Додатково визначимо абсолютний індикатор фінансової стійкості – чистий робочий капітал (власні оборотні кошти) за період 2023–2025 років.

Інформаційною та емпіричною базою для розрахунків виступають агреговані дані розділу II Активу («Оборотні активи») та розділу III Пасиву («Поточні зобов'язання і забезпечення») фінансової звітності компанії. Результати аналітичних розрахунків у співставленні з нормативними значеннями зведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка показників ліквідності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» за 2023–2025 рр.

Показник	Алгоритм розрахунку	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Норматив
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти / Поточні зобов'язання	0,26	2,29	0,07	$\geq 0,2$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Грошові кошти + Дебіторська заборгованість) / Поточні зобов'язання	5,39	7,03	1,44	0,6 – 0,8
Коефіцієнт поточної	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	6,12	18,57	1,44	1,5 – 2,0

ліквідності					
Чистий робочий капітал, тис. грн	Оборотні активи - Поточні зобов'язання	216,70	281,10	288,20	> 0

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ»

Комплексний аналіз індикаторів, наведених у таблиці 2.3, засвідчує кардинальну трансформацію фінансового стану підприємства впродовж досліджуваного періоду, що проявляється у таких ключових тенденціях:

У 2023–2024 роках для фінансового стану підприємства був характерний стан надлишкової (гіпер-) ліквідності. Зокрема, коефіцієнт поточної ліквідності у 2024 році сягнув безпрецедентної позначки 18,57 (при нормативному діапазоні 1,5–2,0). З одного боку, це гарантувало абсолютну поточну платоспроможність, проте з іншого – свідчило про вкрай неефективну алокацію фінансових ресурсів. Капітал підприємства не генерував додаткової вартості, а залишався іммобілізованим у непрацюючих активах, що є ознакою втрачених економічних вигод.

У 2025 році зафіксовано стрімку деградацію показників ліквідності. Внаслідок експоненційного зростання обсягу поточних зобов'язань (із 16,0 тис. грн до 658,8 тис. грн) коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності скоротився до 1,44, опустившись нижче мінімально допустимої межі нормативного оптимуму.

Найбільш критичним індикатором фінансової вразливості є падіння коефіцієнта абсолютної ліквідності до рівня 0,07. Економічний зміст цього показника свідчить про те, що станом на кінець 2025 року ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» спроможне негайно абсорбувати (погасити) лише 7 % своїх короткострокових зобов'язань за рахунок наявних високоліквідних активів (грошових коштів). Забезпечення решти 93 % покриття поточних боргів стає абсолютно залежним від швидкості та повноти інкасації дебіторської заборгованості, що генерує високий ризик втрати платоспроможності у разі затримок платежів з боку контрагентів.

З метою виявлення глибинних причин дестабілізації платоспроможності виникає об'єктивна необхідність у дослідженні показників ділової активності

підприємства, зокрема шляхом оцінки тривалості операційного та фінансового циклів (табл. 2.4). Ураховуючи специфіку діяльності компанії та несуттєвий обсяг матеріальних запасів (0,5 тис. грн), період їх обороту є статистично незначущим (прямує до нуля). Відповідно, тривалість операційного циклу ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» де-факто є тотожною періоду обороту (інкасації) дебіторської заборгованості.

Таблиця 2.4

**Аналіз тривалості операційного та фінансового циклів ТОВ
«СТАНІСЛАВ-ІФ»**

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025/2023, днів
Період обороту дебіторської заборгованості (операційний цикл), днів	156	58	820	+664
Період обороту кредиторської заборгованості, днів	31	13	488	+457
Тривалість фінансового циклу, днів	125	45	332	+207

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Аналітичні дані, наведені у таблиці 2.4, ілюструють критичну дестабілізацію системи розрахунків ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» у 2025 році. Тривалість операційного циклу, який фактично відображає період імобілізації коштів у поточних активах до моменту їх інкасації від покупців, експоненційно зросла до аномальних 820 днів (що становить понад два роки). З метою часткової компенсації гострого дефіциту вхідних грошових потоків підприємство було змушене вдаватися до політики штучного стримування виплат за власними рахунками: період обороту кредиторської заборгованості зріс до 488 днів.

Як наслідок таких структурних дисбалансів, тривалість фінансового

циклу (циклу грошового обігу) у 2025 році склала 332 дні. Цей індикатор математично відображає тривалість «касового розриву» – часового лагу між здійсненням підприємством платежів за власними операційними зобов'язаннями та фактичним надходженням грошових коштів від клієнтів. Наявність настільки масштабного розриву означає, що протягом майже цілого року підприємство змушене фінансувати свою поточну діяльність за рахунок залучення додаткових (зовнішніх) джерел, що в умовах деградації показників ліквідності є вкрай складним та ризиковим завданням.

Оцінка економічного ефекту, спричиненого трансформацією тривалості оборотів капіталу, є невід'ємною складовою комплексного аналізу ділової активності. Обчислення обсягів фінансових ресурсів, які вивільняються з обороту або, навпаки, додатково залучаються (відволікаються) внаслідок зміни швидкості оборотності активів, дозволяє надати кількісну характеристику якості операційного фінансового менеджменту на підприємстві. Для проведення такого поглибленого аналізу розрахуємо інтегральні показники ефективності використання оборотного капіталу ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ», а також суму додатково залучених коштів за період 2023–2025 років (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Показники ефективності використання оборотного капіталу ТОВ
«СТАНІСЛАВ-ІФ» за 2023–2025 рр.**

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025/2023 (+/-)
1. Чистий дохід від реалізації, тис. грн	500,30	469,00	395,40	-104,90
2. Середні залишки оборотного капіталу, тис. грн*	259,00	297,10	947,00	+688,00
3. Одноденний чистий дохід (р.1 / 360), тис. грн	1,39	1,30	1,10	-0,29
4. Коефіцієнт оборотності (р.1 / р.2), оборотів	1,93	1,58	0,42	-1,51

5. Тривалість одного обороту (360 / р.4), днів	187	228	857	+670
6. Коефіцієнт завантаження (р.2 / р.1), коп./грн	0,52	0,63	2,40	+1,88
7. Рентабельність оборотного капіталу (Прибуток / р.2 × 100), %	0,73	8,65	-6,96	-7,69

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Аналітичні дані, систематизовані у таблиці 2.5, яскраво ілюструють стійку та прогресуючу тенденцію до зниження ефективності використання оборотного капіталу ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ». Якщо у 2023 році підприємство забезпечувало майже два повні обороти капіталу за рік (тривалість одного операційного циклу становила 187 днів), то у 2024 році, незважаючи на локальне зростання рентабельності оборотних активів до 8,65 %, інтенсивність їх використання почала знижуватися (період обороту зріс до 228 днів).

Базовий індикатор ділової активності – коефіцієнт оборотності оборотного капіталу – у 2023 році перебував на прийнятному для компанії рівні 1,93 обороту. Зниження цього показника до 1,58 обороту у 2024 році стало першим сигналом уповільнення обігу активів. Проте найбільш критичний та деструктивний спад зафіксовано у 2025 році, коли коефіцієнт оборотності обвалився до 0,42 обороту (рис. 2.4). Головним драйвером такого стрімкого погіршення показників ділової активності стало неконтрольоване акумулювання дебіторської заборгованості, що відбувалося на тлі загального скорочення обсягів чистого доходу від реалізації послуг.

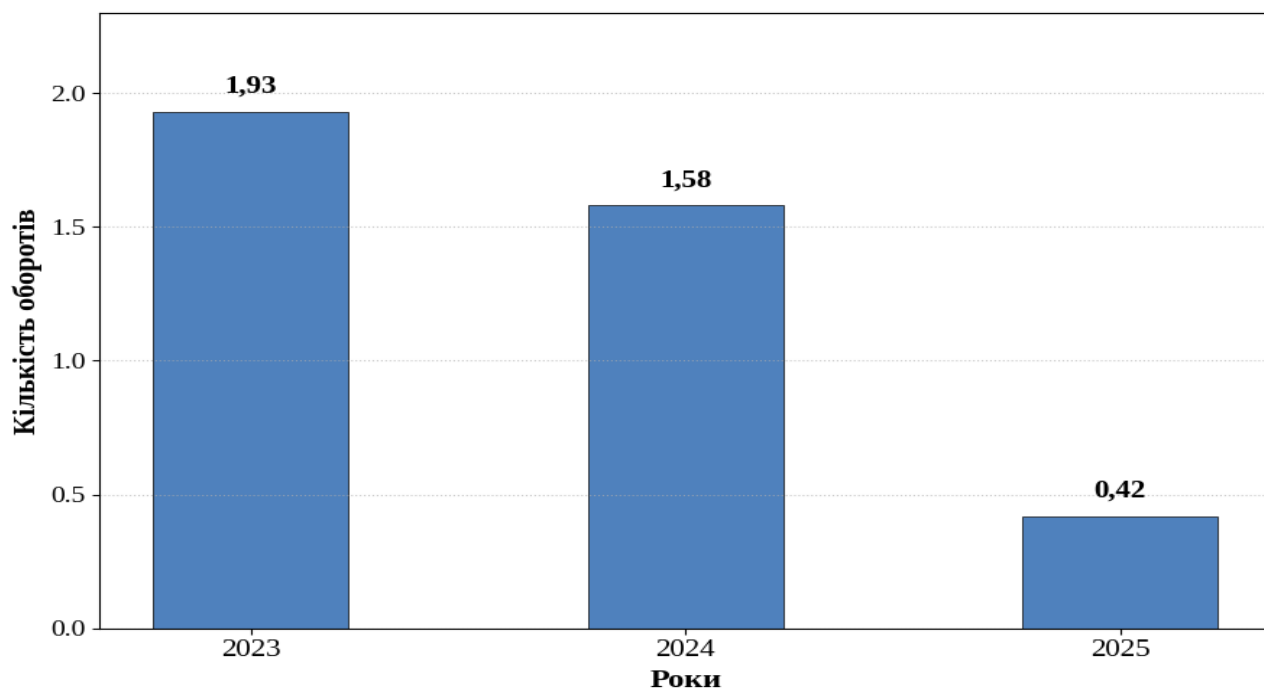

Рис. 2.4. Динаміка коефіцієнта оборотності оборотного капіталу ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» за 2023–2025 рр., оборотів

Джерело: складено автором на основі даних фінансової звітності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Теоретико-методологічний базис аналізу оборотного капіталу свідчить, що інтенсифікація (прискорення) його оборотності сприяє оптимізації потреби підприємства в ресурсах, що дозволяє детермінувати додаткові фінансові резерви для стратегічного розвитку. Економічним наслідком зниження потреби у матеріалізованих оборотних активах є суттєве посилення платоспроможності та зміцнення загального фінансового стану суб'єкта господарювання.

Натомість ситуація, що екстраполюється на діяльність ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» у 2025 році, наочно демонструє деструктивні наслідки уповільнення оборотності. Такий регрес вимагає екстенсивного залучення додаткових фінансових ресурсів лише для підтримання існуючих обсягів операційної діяльності. Оскільки підприємство вичерпало внутрішні резерви самофінансування, критичне уповільнення обігу активів призвело до втрати поточної платоспроможності та виникнення ефекту «омертвіння» (імобілізації) капіталу в дебіторській заборгованості.

Для кількісної оцінки зазначених процесів розрахуємо суму економічного

ефекту від зміни швидкості обороту за наступною алгоритмічною формулою:

$$E = (T1 - T0) \times \text{ОД1} \quad (2.1),$$

де $T1, T0$ – тривалість обороту у звітному та базисному роках (днів);

ОД1 – одноденний дохід у звітному році (тис. грн).

На основі даних таблиці 2.5 визначимо обсяг додатково залучених коштів унаслідок уповільнення оборотності:

1. Економічний ефект у 2024 році: $(228 - 187) \times 1,30 = +53,3$ тис. грн.
2. Економічний ефект у 2025 році: $(857 - 228) \times 1,10 = +691,9$ тис. грн.

Отримані позитивні значення індикатора свідчать про масштабне додаткове відволікання (заморожування) фінансових коштів з операційного обороту підприємства. Якщо у 2024 році обсяг іммобілізованого капіталу був відносно помірним, то у 2025 році він досяг критичної позначки у 691,9 тис. грн, що фактично паралізувало ліквідність ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Таким чином, проведений аналіз складу, структури та ефективності використання оборотного капіталу дозволяє зробити висновок про перехід підприємства у стан глибокої фінансової диспропорції. Домінування низьколіквідної дебіторської заборгованості та катастрофічне уповільнення швидкості її інкасації сформували стійкий дефіцит грошових коштів, що вимагає негайного перегляду кредитної політики та впровадження заходів із оздоровлення розрахунково-платіжної дисципліни, які будуть запропоновані у третьому розділі роботи.

Для поглибленої оцінки взаємозв'язку між динамікою оборотних активів та кінцевими фінансовими результатами діяльності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» доцільно застосувати методику детермінованого факторного аналізу. Швидкість обігу капіталу є результуючим фактором, що безпосередньо детермінує обсяг чистого доходу від реалізації послуг.

В межах запропонованої моделі чистий дохід (Д) розглядається як функція від двох ключових факторів: екстенсивного (середня вартість

оборотного капіталу – ОК) та інтенсивного (коефіцієнт його оборотності – KO_{ok}):

$$Д = ОК \times KO_{ok}$$

Застосувавши метод абсолютних різниць, проведемо декомпозицію загального відхилення чистого доходу під впливом кожного з факторів окремо:

1. Вплив зміни середньорічної вартості оборотного капіталу (екстенсивний фактор):

$$\Delta Д(ОК) = \Delta ОК \times KO_{ok0}$$

Цей показник демонструє, як змінився б дохід підприємства лише за рахунок збільшення/зменшення обсягу залучених ресурсів при незмінній швидкості їх обігу.

2. Вплив зміни швидкості обороту (інтенсивний фактор):

$$\Delta Д(KO_{ok}) = ОК_1 \times \Delta KO_{ok}$$

Даний розрахунок відображає вплив якісного управління активами на фінансовий результат.

Результати проведеного факторного аналізу для ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» за період 2023–2025 рр. систематизовано у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Факторний аналіз впливу обсягу та швидкості обороту оборотного капіталу на чистий дохід ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ»

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2024/2023	Відхилення 2025/2024
1. Чистий дохід (Д), тис. грн	500,30	469,00	395,40	-31,30	-73,60

2. Вартість об. капіталу (ОК), тис. грн	259,00	297,10	947,00	+38,10	+649,90
3. Коефіцієнт оборотності ((КОок), об.	1,93	1,58	0,42	-0,35	-1,16
Вплив факторів на зміну доходу, тис. грн:					
– за рахунок зміни обсягу капіталу $\Delta D(OK)$	–	–	–	+73,53	+1026,84
– за рахунок швидкості обороту $\Delta D(KO_{ок})$	–	–	–	-103,98	-1098,52
Разом сукупний вплив (перевірка)	–	–	–	-30,45	-71,68

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Аналіз впливу факторів на динаміку чистого доходу ТОВ «Станіслав-ІФ» свідчить про значні проблеми у ефективності управління активами.

У 2024 році чистий дохід знизився на 31,30 тис. грн порівняно з 2023 роком. При цьому зростання обсягу оборотного капіталу теоретично могло забезпечити приріст доходу на 73,53 тис. грн. Однак сповільнення оборотності капіталу (зниження відповідного коефіцієнта на 0,35) нівелювало цей позитивний ефект, що призвело до втрати 103,98 тис. грн потенційного доходу.

Ситуація у 2025 році є ще більш критичною. Значне накопичення оборотних активів на 649,90 тис. грн за умови збереження минулорічної швидкості їх обігу могло б забезпечити приріст доходу на 1 026,84 тис. грн. Проте через різке зниження оборотності капіталу, обумовлене значним накопиченням дебіторської заборгованості, підприємство фактично втратило 1 098,52 тис. грн потенційного доходу.

Таким чином, ключовим фактором зниження доходності є не лише обсяг оборотних активів, а насамперед темп їх обороту, що підкреслює необхідність

удосконалення політики управління оборотними активами та дебіторською заборгованістю.

Таким чином, зміна швидкості обороту оборотного капіталу є вирішальним фактором фінансової результативності. Отримані результати підтверджують, що головною причиною збитковості та зниження масштабів діяльності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» у 2025 році є саме колапс оборотності капіталу, а не зовнішні ринкові фактори чи брак ресурсів.

Аналіз підтверджує, що внаслідок уповільнення оборотності капіталу у 2025 році підприємство було змушене додатково залучити (фактично заморозити в розрахунках) близько 691,9 тис. грн. Замість того, щоб працювати і генерувати прибуток, ці кошти вилучені з операційного процесу. ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» перебуває у стані гострої кризи ліквідності, викликаній неефективною політикою управління розрахунками. Нездатність стягнути дебіторську заборгованість призвела до багатократного сповільнення оборотності капіталу, виникнення величезної кредиторської заборгованості та чистого збитку. Це вимагає негайного впровадження заходів із прискорення оборотності та роботи з дебіторами.

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ

3.1. Обґрунтування вибору оптимального типу політики управління оборотними активами та джерелами їх фінансування

Аналіз фінансового стану ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ», проведений у другому розділі, засвідчив критичну нестачу ліквідності підприємства у 2025 році. Основною причиною цього явища є не лише вплив зовнішніх макроекономічних чинників, а передусім внутрішня неефективність управління

оборотними активами. Зокрема, значна частина ресурсів (понад 691 тис. грн) була іммобілізована у дебіторській заборгованості, що суттєво ускладнило своєчасне виконання короткострокових зобов'язань. Це свідчить про нагальну потребу в перегляді стратегії управління оборотним капіталом з урахуванням оптимального балансу між ризиком та прибутковістю.

У сучасній фінансовій теорії та практиці виділяють три основні підходи до політики управління оборотними активами та джерелами їх фінансування: консервативний, помірний (компромісний) та агресивний. Кожен з цих підходів характеризується певним співвідношенням рівня ризику та очікуваної рентабельності:

1. Консервативна політика передбачає утримання високого рівня оборотних активів, мінімізацію ризику нестачі ліквідності та фінансування поточних потреб переважно за рахунок власних джерел. Вона забезпечує високу фінансову стійкість, але часто супроводжується зниженням прибутковості.

2. Помірна (компромісна) політика орієнтована на баланс між ліквідністю та прибутковістю. Вона передбачає помірний рівень дебіторської та кредиторської заборгованості і комбіноване фінансування за рахунок власних і позикових коштів.

3. Агресивна політика характеризується низьким рівнем оборотних активів і високим ризиком ліквідності. Даний підхід використовує значне комерційне кредитування контрагентів та фінансові ресурси, залучені шляхом короткострокових зобов'язань, що підвищує потенційну рентабельність, але значно збільшує фінансовий ризик.

Фінансовий аналіз ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» показав, що у 2025 році підприємство фактично реалізовувало агресивну політику управління оборотними активами. Це проявлялося у надмірно лояльних умовах комерційного кредитування, що призвело до зростання дебіторської заборгованості до 900,40 тис. грн. Паралельно, через недостатність власних фінансових ресурсів для покриття касового розриву, підприємство

застосовувало агресивну політику фінансування, збільшуючи поточну кредиторську заборгованість до 658,80 тис. грн.

Наслідком такої комбінації стала висока фінансова уразливість підприємства: абсолютна ліквідність впала до критичного рівня (коефіцієнт 0,07), а уповільнення оборотності капіталу призвело до отримання чистого збитку. Це підкреслює невідкладну необхідність корекції стратегії управління оборотними активами.

Для відновлення платоспроможності та зміцнення фінансової стійкості доцільним є перехід до помірної (компромісної) політики управління оборотним капіталом. Обґрунтування цього вибору включає такі аспекти:

1. Недоцільність консервативної політики для малого підприємства у поточних умовах, оскільки вона потребує значного власного капіталу та довгострокових джерел фінансування, яких ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» наразі не має.

2. Помірна політика дозволяє збалансувати ризики втрати ліквідності з достатнім рівнем прибутковості, забезпечуючи стабілізацію фінансового стану та оптимізацію оборотного капіталу.

3. Стратегічне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю забезпечить зменшення іммобілізованих ресурсів та стабільне покриття короткострокових зобов'язань.

4. Оптимізація джерел фінансування передбачає поєднання власних коштів та помірного залучення короткострокових позик, що знижує ризик дефіциту ліквідності без значного зниження прибутковості.

Таким чином, перехід до помірної політики управління оборотним капіталом є обґрунтованим та раціональним рішенням для ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ», що дозволить забезпечити стабільність фінансового стану, підвищити ефективність використання оборотних активів і підтримати прибутковість підприємства. Порівняльна характеристика поточної та цільової політики управління оборотним капіталом наведена у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Напрями трансформації політики управління оборотним капіталом ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ»

Елемент управління	Поточний стан (Агресивна політика)	Цільовий стан (Помірна політика)
Управління дебіторською заборгованістю	Відсутність жорстких лімітів; тривалі терміни відстрочки платежу (цикл обороту – 820 днів).	Встановлення кредитних лімітів; впровадження системи знижок за ранню оплату; жорстка претензійна робота.
Управління кредиторською заборгованістю	Вимушене фінансування поточної діяльності за рахунок боргів перед постачальниками (цикл обороту – 488 днів).	Синхронізація термінів погашення кредиторської заборгованості з надходженнями від дебіторів.
Управління грошовими коштами	Залишки на рахунках мінімальні; постійний дефіцит ліквідності.	Формування страхового залишку грошових коштів для покриття непередбачуваних витрат.
Ключовий орієнтир	Максимізація продажів за будь-яку ціну (навіть без фактичної оплати).	Забезпечення безперебійного кругообігу коштів; компроміс між ризиком і дохідністю.

Джерело: розроблено автором.

Стратегічний перехід ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» до помірної політики управління оборотним капіталом вимагає від менеджменту розробки та системної імплементації комплексного пакета заходів, спрямованих на рефінансування та прискорення інкасації дебіторської заборгованості. В умовах дефіциту власного капіталу ключовим джерелом відновлення ліквідності має стати внутрішня мобілізація дебіторської заборгованості. Такий підхід дозволить мінімізувати потребу у залученні дорогих банківських кредитів, обслуговування яких у стані збитковості могло б погіршити фінансовий результат підприємства.

Паралельно з роботою над «старими» боргами необхідним є запровадження суворого превентивного контролю за новими операціями. До

основних заходів превентивного характеру належать:

1. Селективний підхід до контрагентів – впровадження процедури оцінки кредитоспроможності клієнтів перед наданням відстрочки платежу, що знижує ризик накопичення безнадійної заборгованості.
2. Лімітування комерційних кредитів – встановлення граничних сум дебіторської заборгованості для кожного покупця з урахуванням його історії платіжної дисципліни та фінансового стану.
3. Моніторинг у реальному часі – створення системи раннього попередження про наближення термінів оплати, що забезпечує оперативне реагування на потенційні прострочення та запобігає їх трансформації у безнадійну заборгованість.

Впровадження обґрунтованої помірної політики управління оборотним капіталом дозволить не лише оптимізувати структуру активів, а й скоротити тривалість фінансового циклу. Прискорення припливу реальної готівки забезпечить відновлення автономності підприємства, самостійне погашення протермінованої кредиторської заборгованості перед постачальниками та перехід від «нарахованого» прибутку до реального генерування чистого грошового потоку.

У довгостроковій перспективі такі заходи створюють фундамент для підвищення інвестиційної привабливості ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ», забезпечення фінансової стійкості та підтримки сталого економічного зростання. Реалізація помірної політики також сприятиме зниженню фінансових ризиків, оптимізації структури капіталу та формуванню стабільного механізму управління оборотними активами, що відповідає сучасним стандартам корпоративного фінансового менеджменту.

3.2. Напрями вдосконалення управління дебіторською заборгованістю та виробничими запасами як ключових чинників ліквідності

Результати комплексної діагностики фінансового стану ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» дозволяють констатувати наявність глибокого дисбалансу між формальним обсягом оборотного капіталу та його реальною якістю. Дестабілізація ліквідності у 2025 році набула критичних ознак не через брак ресурсів як таких, а внаслідок їхньої повної іммобілізації у низьколіквідних формах розрахунків.

Аналіз архітектури оборотних активів на кінець звітного періоду виявив аномальну концентрацію капіталу: понад 95% його вартості (900,40 тис. грн) акумульовано у дебіторській заборгованості, тоді як виробничі запаси становлять лише статистично незначущу частку (0,5 тис. грн або менше 0,1%). Така полярність структури активів свідчить про те, що криза платоспроможності підприємства має суто операційний характер і спричинена колапсом системи інкасації коштів від контрагентів.

З огляду на це, стратегія відновлення фінансової стійкості ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» не може бути універсальною. Вона потребує диференційованого підходу: з одного боку – консервації ефективної моделі управління запасами, з іншого – радикального реформування кредитної політики для розблокування «заморожених» грошових потоків:

1. Оптимізація управління виробничими запасами: концепція мінімізації витрат утримання. В частині управління товарно-матеріальними цінностями ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» демонструє високу адаптивність. Мінімальний обсяг запасів на балансі свідчить про імплементацію елементів логістичної концепції «Just-in-Time» (Точно в строк). Такий підхід мінімізує витрати на складське зберігання, усуває ризики псування матеріалів та запобігає виникненню альтернативних витрат від іммобілізації капіталу в неліквідних залишках.

Пріоритетним напрямом є консервація поточної моделі закупівель та запобігання необґрунтованому накопиченню складських залишків. Пропонується формалізувати регламент закупівельної діяльності, жорстко синхронізувавши графіки постачання з підтвердженим портфелем замовлень

(контрактацією) клієнтів.

2. Реформування системи управління дебіторською заборгованістю: стратегія вивільнення ліквідності. Ураховуючи критичне уповільнення оборотності дебіторської заборгованості до 820 днів у 2025 році, підприємству необхідно впровадити комплексну систему моніторингу та рефінансування дебіторської заборгованості. Для відновлення фінансової рівноваги пропонуються такі заходи:

- Впровадження механізмів стимулювання дострокової оплати (спонтанне фінансування). З метою прискорення вхідного грошового потоку доцільно застосувати систему кеш-дисконтів. Зокрема, пропонується використання світової практики кредитної умови «2/10, net 30» (надання 2% знижки за умови розрахунку протягом 10 днів, при загальному терміні кредитування 30 днів). Економічна доцільність цього кроку для ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» полягає у тому, що вартість знижки є значно нижчою за збитки від інфляційного знецінення коштів та втрат від касових розривів.

- Використання факторингових операцій. Для негайної трансформації «паперових» активів у грошові кошти (зважаючи на падіння коефіцієнта абсолютної ліквідності до 0,07) підприємству доцільно розглянути можливість укладення договорів безресурсного факторингу. Продаж права вимоги фінансовому посереднику (фактору) дозволить миттєво отримати до 80–90% від суми дебіторської заборгованості. Це розблокує операційний цикл, дозволить погасити протерміновану кредиторську заборгованість та уникнути штрафних санкцій з боку постачальників.

- Диференціація кредитної політики на засадах ABC-аналізу та скорингу. Пропонується відмова від уніфікованого підходу до надання комерційних кредитів на користь сегментації контрагентів:

Група А (Високий рейтинг) – стабільні клієнти з бездоганною платіжною дисципліною – збереження стандартних лімітів та пільгових умов відстрочки.

Група В (Середній рейтинг) – клієнти з епізодичними затримками – перехід на умови часткової передоплати (наприклад, 50/50).

Група С (Низький рейтинг) – хронічні боржники та нові контрагенти – робота виключно на умовах 100% передоплати до моменту підтвердження надійності.

– Активізація претензійно-позовної роботи та автоматизація контролю. Необхідно впровадити систему «м'якого» та «жорсткого» моніторингу (Collection). Це передбачає автоматичне сповіщення клієнтів про терміни оплати за 3–5 днів до їх настання та негайну претензійну роботу в перший день прострочення. Для заборгованості, сформованої у 2025 році, термін позовної давності якої може бути критичним, керівництву слід ініціювати судові процедури стягнення з нарахуванням штрафних санкцій та інфляційних втрат згідно з чинним законодавством України.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить кумулятивний ефект: зупинить неконтрольовану деградацію активів, трансформує прострочені борги у ліквідний капітал та відновить платоспроможність ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» без залучення високовартісного банківського кредитування.

Реалізація вищезазначених інструментів не повинна мати фрагментарний характер; вона потребує інтеграції у цілісний бізнес-процес підприємства. Для ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» критично важливо перейти від ситуативного реагування на неплатежі до проактивної моделі контролю дебіторської заборгованості, яка охоплює всі етапи взаємодії з контрагентами – від моменту укладання контракту до фактичного надходження коштів на рахунок.

Така системність дозволить мінімізувати вплив людського фактору та забезпечить безперервний моніторинг ліквідності активів. Для формалізації цього процесу та забезпечення злагодженої роботи підрозділів пропонується впровадити алгоритм комплексної системи управління дебіторською заборгованістю, що синтезує інструменти селекції клієнтів, стимулювання оплат та претензійної роботи (рис. 3.1).

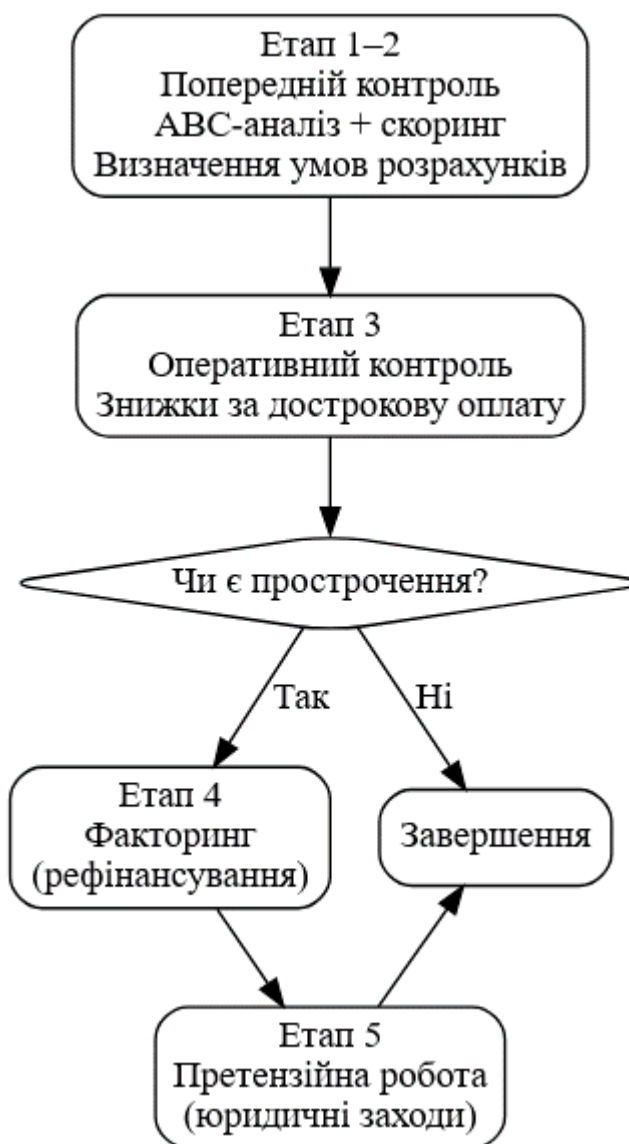

Рис. 3.1. Алгоритм комплексної системи управління дебіторською заборгованістю ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Джерело: розроблено автором.

Представлений на рис. 3.1 алгоритм дозволяє трансформувати систему управління дебіторською заборгованістю ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» із пасивного моніторингу акумулювання боргів у активний інструмент забезпечення операційної ліквідності. Функціональна архітектура алгоритму ґрунтується на низці критичних етапів, що забезпечують системний підхід до управління дебіторською заборгованістю:

1. Етап превентивного контролю та селекції (стадії 1–2)

На цьому етапі застосовується інтегрований інструментарій ABC-аналізу та кредитного скорингу, що дозволяє автоматизовано визначати допустимий тип розрахунків для кожного контрагента. Такий підхід забезпечує нівелювання ризиків виникнення безнадійної заборгованості ще на стадії переддоговірної роботи та формування замовлення, створюючи превентивний бар'єр для накопичення проблемних боргів.

2. Етап оперативного стимулювання (стадія 3)

Впровадження механізмів спонтанного фінансування, таких як надання кеш-дисконтів за дострокову оплату, створює економічні стимули для клієнтів щодо прискорення розрахунків. Це дозволяє інтенсифікувати оборотність капіталу на паритетних умовах, без необхідності застосування репресивних штрафних санкцій, що забезпечує баланс між мотивацією контрагентів і збереженням добросовісних ділових відносин.

3. Етап рефінансування та претензійно-позовної діяльності (стадії 4–5)

У разі виникнення простроченої дебіторської заборгованості алгоритм передбачає диференційований підхід до її врегулювання:

- негайне поповнення обігових коштів через механізми факторингу (продаж права вимоги боргу банку чи фінансовій установі),
- або переведення стягнення у площину претензійної роботи та судового провадження для критичних боргів, що не підлягають швидкому погашенню.

Впровадження запропонованого алгоритму дозволить ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» досягти стратегічної синхронізації вхідних та вихідних грошових потоків, що забезпечить:

- скорочення тривалості фінансового циклу,
- мінімізацію потреби у залученні зовнішнього фінансування,
- відновлення показників абсолютної ліквідності до нормативних значень,
- підвищення операційної ефективності та стабільності фінансового стану підприємства.

Застосування такого системного підходу створює основу для стійкого управління оборотним капіталом і забезпечує передумови для довгострокового економічного зростання підприємства. Впровадження даного алгоритму дозволить ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» синхронізувати власні грошові потоки, суттєво скоротити тривалість фінансового циклу та гарантовано відновити абсолютну ліквідність підприємства.

3.3. Прогнозний ефект від впровадження запропонованих заходів на показники фінансової стійкості підприємства

Будь-які управлінські рішення щодо оптимізації оборотного капіталу повинні бути обґрунтованими з економічної та фінансової точки зору та підтверджуватися відповідними розрахунками [40, с. 270]. З метою оцінки ефективності комплексу заходів, запропонованого у підрозділі 3.2 (впровадження факторингу, спонтанного фінансування та посилення претензійно-позовної роботи), доцільно здійснити прогнозний розрахунок впливу цих заходів на показники ліквідності та фінансової стійкості ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

В якості вихідної бази для моделювання використовуються фактичні дані балансу підприємства на кінець кризового 2025 року, що відображають гостру замороженість коштів у дебіторській заборгованості (900,40 тис. грн) та мінімальний рівень виробничих запасів (0,5 тис. грн).

Сценарій оптимізації передбачає наступні ключові кроки:

1. Активізація роботи з дебіторами. Завдяки впровадженню системи стимулювання дострокової оплати та використанню факторингових операцій підприємство очікувано вивільняє з дебіторської заборгованості 400,0 тис. грн, що складає близько 44% загальної заборгованості на кінець 2025 року. Такий підхід забезпечує перетворення «паперових» боргів у реальні грошові кошти, що безпосередньо підвищує оперативну ліквідність.

2. Пріоритетне погашення критичної кредиторської заборгованості. З отриманої суми 350,0 тис. грн спрямовується на погашення найбільш критичної частини поточних зобов'язань перед постачальниками. Це дозволяє не лише стабілізувати операційні відносини та уникнути штрафних санкцій за прострочення, а й відновити довіру партнерів, що є ключовим чинником забезпечення безперервності виробничого процесу.

3. Формування страхового резерву ліквідності. Залишок у розмірі 50,0 тис. грн акумулюється на поточних рахунках підприємства як резерв ліквідності. Це відповідає принципам обраної помірної політики управління оборотним капіталом та забезпечує фінансову подушку для покриття непередбачуваних потреб або коливань грошових потоків.

Прогнозний ефект від впровадження заходів:

- Підвищення коефіцієнтів абсолютної та поточної ліквідності за рахунок трансформації частини дебіторської заборгованості в реальні грошові кошти.
- Зменшення потреби у зовнішньому фінансуванні та ризиків, пов'язаних із залученням дорогих кредитних ресурсів.
- Стабілізація фінансового стану підприємства через синхронізацію вхідних та вихідних грошових потоків.
- Створення умов для відновлення операційної автономності та поліпшення платоспроможності.

Нижче у табл. 3.2 наведено прогнозну структуру балансу ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» після реалізації запропонованого сценарію оптимізації, що ілюструє вплив управлінських заходів на ліквідність та фінансову стійкість підприємства.

Таблиця 3.2

**Прогнозні зміни у структурі оборотних активів та поточних зобов'язань
ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ», тис. грн**

Стаття балансу	Фактично (кінець	Зміна	Прогноз
----------------	------------------	-------	---------

	2025 р.)	(+/-)	
Оборотні активи, у тому числі:	948,60	-350,00	598,60
- Грошові кошти	46,10	+50,00	96,10
- Дебіторська заборгованість	900,40	-400,00	500,40
- Інші оборотні активи (запаси тощо)	2,10	0,00	2,10
Поточні зобов'язання (кредиторська заборгованість)	658,80	-350,00	308,80

Джерело: розраховано автором.

Аналіз даних таблиці 3.2 свідчить про те, що реалізація запропонованих заходів не потребує залучення зовнішнього фінансування чи дорогівартісних банківських кредитів. Механізм оптимізації базується виключно на внутрішній реструктуризації балансових статей: іммобілізована дебіторська заборгованість трансформується у грошову форму, яка спрямовується на десеґментацію та погашення власних зобов'язань підприємства.

Внаслідок такої трансформації відбувається цілеспрямоване скорочення валюти балансу на суму погашених зобов'язань (350,0 тис. грн). Це свідчить про процес «очищення» балансу від токсичних складників та надмірного боргового навантаження. Важливо зауважити, що незважаючи на зменшення загального обсягу активів, їхня якісна структура суттєво покращується за рахунок зростання частки найбільш ліквідних засобів та скорочення періоду обороту капіталу.

Ефективність пропонуваніх структурних перетворень підтверджується позитивною динамікою індикаторів платоспроможності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ», розрахованих на основі прогностного балансу (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогнозний вплив запропонованих заходів на показники ліквідності ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ».

Показник	Фактично	Прогноз	Відхилення	Норматив
----------	----------	---------	------------	----------

	(2025 p.)		(+/-)	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,07	0,31	+0,24	$\geq 0,2$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,44	1,93	+0,49	0,6 – 0,8
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,44	1,94	+0,50	1,5 – 2,0
Чистий робочий капітал, тис. грн	289,80	289,80	0,00	> 0

Джерело: розраховано автором.

Аналіз даних, представлених у таблиці 3.3, підтверджує високу ефективність запропонованого алгоритму управління дебіторською заборгованістю та оборотним капіталом ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ». Впровадження комплексного пакету заходів сприяє одночасному відновленню платоспроможності, підвищенню загальної ліквідності та забезпеченню фінансової стабільності підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності зростає з критичного рівня 0,07 до 0,31, що свідчить про відновлення здатності підприємства обслуговувати свої короткострокові зобов'язання безпосередньо за рахунок наявних грошових коштів. Збільшення показника дозволяє покривати понад 30% поточних боргів миттєво, що повертає його у межі нормативного значення та істотно зменшує ризик виникнення касового дефіциту.

Коефіцієнт поточної ліквідності підвищується з 1,44 до 1,94, що розташовує його у верхній межі нормативного діапазону (1,5–2,0). Такий рівень забезпечує високий ступінь надійності для кредиторів і водночас унеможливорює надмірне накопичення непрацюючих активів, що могло б негативно впливати на рентабельність підприємства. Підвищення поточної ліквідності є прямим наслідком прискорення інкасації дебіторської заборгованості та зменшення касового розриву.

Чистий робочий капітал підприємства залишається стабільним на рівні 289,80 тис. грн, оскільки зменшення оборотних активів пропорційно компенсувалося скороченням поточних зобов'язань. Це свідчить про збереження довгострокової фінансової рівноваги, що є необхідною умовою стабільної операційної діяльності та здатності підприємства забезпечувати планові інвестиції.

Вивільнення 400 тис. грн із дебіторської заборгованості автоматично призводить до підвищення оборотності капіталу. У результаті скорочується тривалість фінансового циклу, що зменшує потребу у відволіканні грошових коштів з операційного процесу та сприяє стабілізації ліквідності в умовах мінливого ринку.

Таким чином, реалізація розробленого комплексу заходів забезпечує явно виражений позитивний економічний ефект. Вона дозволяє ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» у короткостроковій перспективі подолати кризу неплатежів 2025 року, відновити нормативні показники ліквідності та сформувати міцний фінансовий фундамент для безперебійного функціонування та подальшого економічного зростання.

Впровадження системного підходу до управління дебіторською заборгованістю закладає основу для стратегічної фінансової стійкості підприємства, що є критично важливим для забезпечення його конкурентоспроможності та здатності підтримувати автономну операційну діяльність у середньостроковій і довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі на основі проведеного дослідження теоретичних засад та практичних аспектів формування політики управління оборотним

капіталом ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» сформовано такі висновки:

1. Доведено, що оборотний капітал є найбільш ліквідною та динамічною частиною активів, яка безпосередньо забезпечує безперервність операційного циклу підприємства. Теоретичне дослідження підтвердило, що ефективність управління ним базується на знаходженні оптимального компромісу між ліквідністю та рентабельністю. Встановлено, що формування обґрунтованої політики управління оборотними активами та джерелами їх фінансування є стратегічним інструментом запобігання фінансовій кризі та касовим розривам.

2. Визначено, що вибір типу політики управління (агресивної, помірної або консервативної) детермінує рівень фінансового ризику підприємства. Для забезпечення ліквідності критично важливою є не лише абсолютна величина оборотних засобів, а й їхня якісна структура та швидкість трансформації у грошову форму. Встановлено, що в умовах ринкової нестабільності найбільш життєздатною є помірна політика, яка дозволяє збалансувати надійність платежів із достатньою прибутковістю капіталу.

3. Експрес-діагностика фінансового стану ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» за 2023–2025 рр. виявила глибоку дестабілізацію платоспроможності. Попри формальне зростання обсягу активів, підприємство втратило здатність до самофінансування. Коефіцієнт абсолютної ліквідності на кінець 2025 року знизився до критичних 0,07 (при нормативі $\geq 0,2$), що свідчить про гострий дефіцит вільних грошових коштів для покриття поточних зобов'язань.

4. Аналіз структури та динаміки оборотного капіталу показав аномальну концентрацію ресурсів у дебіторській заборгованості, частка якої на кінець досліджуваного періоду перевищила 95% (900,40 тис. грн). Виробничі запаси при цьому зведені до мінімуму (0,5 тис. грн), що вказує на специфічну модель діяльності «з коліс». Ідентифіковано, що головною причиною кризи ліквідності є неефективна кредитна політика щодо покупців, яка призвела до повної іммобілізації капіталу в неоплачених рахунках.

5. На основі факторного аналізу доведено, що падіння чистого доходу

ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» зумовлене виключно колапсом оборотності. Уповільнення швидкості обігу капіталу з 1,93 до 0,42 обороту спричинило розрахункову втрату доходу в сумі 1098,52 тис. грн. Це підтверджує, що екстенсивне нарощування активів без контролю за термінами їх інкасації є деструктивним для фінансового результату підприємства.

6. Обґрунтовано стратегічний перехід підприємства до помірної політики управління. Запропоновано відмовитися від стихійного надання відстрочок платежів на користь комплексної системи управління розрахунками. Рекомендовано впровадження алгоритму, що включає превентивний скоринг клієнтів на основі АВС-аналізу, використання стимулюючих знижок за дострокову оплату («2/10, net 30») та активне залучення факторингових операцій для негайного поповнення грошових коштів.

7. Розроблено заходи щодо реформування системи управління дебіторською заборгованістю, які дозволяють здійснити внутрішню санацію балансу. Запропоновано сценарій вивільнення з обігу 400,0 тис. грн «заморожених» боргів. Встановлено, що ці кошти мають бути спрямовані на погашення найбільш критичної кредиторської заборгованості (350,0 тис. грн), що дозволить очистити баланс від токсичних зобов'язань та відновити довіру постачальників.

8. Шляхом моделювання прогнозних показників підтверджено високу дієвість рекомендацій. Розрахунки довели, що реалізація запропонованого комплексу заходів дозволить відновити миттєву платоспроможність (зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності до 0,31) та забезпечити оптимальний рівень поточної ліквідності (1,94). Це гарантує ТОВ «СТАНІСЛАВ-ІФ» вихід із фінансової кризи, прискорення оборотності капіталу та створення фундаменту для стабільного генерування прибутку в майбутніх періодах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ачкасова А. С., Дубініна М. В. Оптимізація структури оборотних коштів підприємства як фактор підвищення його ліквідності. *Вісник*

Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». 2021. № 1(81). С. 17–24.

2. Батракова Т. І., Андруськ Д. В. Управління оборотним капіталом підприємства в умовах воєнного стану; виклики та можливості. *Збірник тез за результатами міжнародного круглого столу «Відновлення сільських територій в умовах повоєнного відродження»*, ЗНУ, Запоріжжя, 21 трав. 2024 р. С. 81–84.

3. Батракова Т. І., Бондарь В. В. Напрями підвищення ефективності використання оборотних засобів підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 15(5). С. 57–60.

4. Бегун С. Особливості визнання та оцінки виробничих запасів. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 3. С. 74–79.

5. Бензерук М. Необхідність управління оборотним капіталом підприємства в сучасних умовах. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2016. № 9. С. 16–29. URL: <http://nbuv.gov.ua>

6. Беляєва Л. А., Пеняк Ю. С., Ментей О. С. Аналітичне забезпечення системи управління виробничими запасами. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. Вип. 1. С. 71–79.

7. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент. Київ: Ніка-Центр, Ельга, 2010. 680 с.

8. Близнюк О., Сіфурова А. Управління оборотним капіталом підприємств торгівлі з позиції функціонально-відтворювального та структурно-класифікаційного підходів. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29(1). С. 68–77.

9. Бондар Н. М., Білик М. Д. Управління ризиками оборотних активів підприємства. *Проблеми теорії та практики управління*. 2023. № 1. С. 55–62.

10. Борзенко В. І., П'ятак Т. В., Кочетова Т. І., Троян А. В. Комплексний підхід до оптимізації оборотного капіталу підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2020. № 1. С. 59–63. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/d5d818c7-94dd-4540-bf8b-eb386c134fa0/content>

11. Бровко Л. І. Фінансове забезпечення формування оборотних активів сільськогосподарського підприємства. *Економіка та держава*. 2022. Вип. 1. С. 88–92.
12. Гоцуляк С. М. Деякі аспекти управління оборотним капіталом підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2011. № 41(2). С. 38–44.
13. Грищенко О. В. Аналіз ефективності використання оборотних коштів підприємства. *Вісник економіки*. 2023. № 2(28). С. 101–105.
14. Дергачова В. В., Ткаченко Є. В. Управління дебіторською заборгованістю як елемент ефективного використання оборотних активів. *Фінансові ринки і технології*. 2022. № 1(20). С. 35–42.
15. Дробошевська Т. В., Фільштейн Л. М. Економічна сутність оборотного капіталу, його роль у фінансово-господарській діяльності підприємства. *Наукові записки*. 2012. Вип. 12, ч. I. С. 204–207. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/4736/1/42_2012-204-207.pdf
16. Дубей Ю. В. Шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу промисловими підприємствами України. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2018. № 2. С. 100–108. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2018/2/EV20182_100-108.pdf
17. Дукаль Г. С. Управління обіговим капіталом та його вплив на фінансовий стан підприємств. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltnu/19_1/181_Dukal_19_1.pdf
18. Дяченко О. М. Формування стратегії управління оборотним капіталом підприємства. *Економіка та держава*. 2011. № 11(1). С. 15–22.
19. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
20. Клименко О. В. Оборотний капітал як фактор конкурентоспроможності підприємства. *Економіка та прогнозування*. 2012. № 14(4). С. 31–38.

21. Ковальчук Н. О., Федішин М. П., Жаворонок А. В. Ліквідність як критерій оптимізації структури оборотних активів підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 11(1). С. 16–19.
22. Кравченко О. А., Ільницький В. В., Ульяновський О. І. Забезпечення результативності і ефективності виробничої діяльності підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 3(8). С. 29–35.
23. Круш П. В., Мастюк Д. О. Еволюція теоретичних підходів визначення сутності капіталу підприємства. *Вісник Національного технічного університету України "КПІ"*. 2015. Вип. 12. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/45314>
24. Кулакова С. Ю., Лозовський Д. М. Методологічні аспекти управління оборотними засобами підприємства. *Ефективна економіка*. 2013. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2516>
25. Кустріч Л. О. Підвищення рівня управління оборотним капіталом. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2010. Т. 1. № 3. С. 103–106.
26. Литвинов А., Остапенко Р., Горох О. Оптимізація оборотного капіталу в умовах невизначеності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 63. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-58>
27. Марусяк Н. Л. Кругообіг оборотного капіталу як основа забезпечення фінансової результативності підприємства. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2010. Вип. II (38). С. 80–86.
28. Мацьків В. В. Особливості формування фінансового капіталу підприємств. *Інноваційна економіка*. 2014. № 1. С. 171–175.
29. Мацьків В. В. Теоретичні основи фінансового забезпечення підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 5(22). С. 351–357.
30. Мацьків В. В., Щур Р. І., Кохан І. В. Роль штучного інтелекту у трансформації економіки та фінансової системи України в умовах післявоєнного відновлення. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2024. Том 2 № 3(58). С. 57–76. <https://doi.org/10.18524/2413->

[9998.2024.3\(58\).327139](#)

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

33. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua

34. Пельтек Л. В., Писаренко С. М. Методологічні аспекти формування системи управління оборотними активами підприємства. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 1(5). С. 43–49.

35. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

36. Поддєрьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2004. 546 с.

37. Радзіховська Ю. М., Уманська В. Г. Роль фінансово-економічного аналізу в системі діагностики детермінантів управління капіталом підприємства. *Ефективна економіка*, 2021. № 7. С. 1–12.

38. Рогач С. М. Економічна ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-4>

39. Сакун О. С., Щур Р. І., Мацьків В. В. Фінансові аспекти підтримки бізнес-сектору України в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Івано-Франківськ, 2022. Вип. 18. Т. 1. С. 50–60.

40. Сакун О. С., Щур Р. І., Мацьків В. В., Білий М. М. Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації національної економіки як фактору відновлення в післявоєнний період. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Івано-Франківськ, 2023. Вип. 19. Т. 1. С. 270–277.

41. Сорока Р. С. Оборотний капітал: генезис, сутність та функції. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2007. Вип. 17.2. С. 213–220. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/17_2/213_Soroka_17_2.pdf
42. Швидка О. П. Роль оборотного капіталу в забезпеченні прибутковості підприємства. *Вісник Криворізького економічного інституту КНУ*. 2013. № 2. С. 39–44.
43. Шелудько В. М. Управління фінансами підприємств: навч. посіб. Харків: Фінанси, 2023. 264 с.
44. Matskiv V. V. Economic Essence and Components of Financial Support of Agricultural Sector. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2015. Vol. 1, No. 2. P. 83–88.
45. Rudenko V., Voloshchuk R., Shchur R., Matskiv V. Institutional Principles of Building the Fiscal Mechanism for Regulating the Investment Development of the National Economy. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. 10 (3). P. 79–96.

Додатки